

ĮVYKIAI, PROBLEMAS, NUOMONĖS

- „NEMELUOK IR ATGAILAUK“ – **Petras Maksimavičius** 3
LIETUVOS BITININKŲ SAJUNGOS ŠVENTĖJE – **Petras Vitkauskas** . 11

MŪSŲ INTERVIU

- „SU JAUNIMU DIRBTI – PATS MALONUMAS“ – **Irena Gasperavičiūtė** 5
„KLARNETAS? NET NEŽINOJAU, KOKS TAI INSTRUMENTAS“ – **Jurgita Stankauskaitė** 14

KULTŪROS BARUOSE

- PO TEATRO PASTOGE – **Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė** 8
ĮDOMI IŠVYKA – **Vida Uzdilienė, Genutė Vaznelienė** 12
„JOTVOS“ JUBILIEJUS IR UŽ DURŲ LIKĘ FAKTAI – **Algis Uzdila** 16
DERLINIŲ VAINIKAI, ŽOLYNAI, PROCESIJA – **Aldona Vaicekauskienė** 19
GERAS ORAS UŽ GERĄ NUOTAIKĄ! – **Jurgita Stankauskaitė** 23

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

- IŠTIKIMAS GIMTAJAI ŽEMEI – **Janina Macukonienė** 24
PETRAS GUCEVIČIUS (1924 04 27 – 2016 07 21) – **Eugenija Sidoravičiūtė** 27

SKELBIMAI

Viršeliuose:

Žolinių procesijos dalyviai
(Valdo Žilionio nuotr.)

„Jotvos“ 65-ojo jubiliejaus koncerto akimirka
(Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2016-08-24.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p.
adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693
70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spaudos, radijo ir tele-
vizijos rėmimo fondas
(26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Vasara – toks metas, kai laikas dar paspartina savo tėkmę. Nespėji apsižiūrėti, o jau paskutinę mokslo metų dieną pasiveja rugsėjo pirmoji, ir vėl skambutis sukviečia visus į klases. Taigi artėjančių naujųjų mokslo metų proga sveikinu visus mokytojus, mokinius ir jų tėvelius! Vaikams ir jaunimui linkiu sėkmės mokluose, o mokytojams – džiaugtis mokinių pasiektais rezultatais. Neseniai interneto portale www.bernardinai.lt teko skaityti straipsnį „Vienuolika tikrai gero mokytojo bruožų“. Visiems mokytojams palinkėčiau, kad šiame straipsnyje išvardytos savybės būtų mūsų bent siekiamybė.

Rugpjūtį leidžiame vieną jungtinį numerį. Taigi šioje „Aušroje“ rasite viso rugpjūčio atspindžių. Čia A. Uzdila pateikia faktų iš „Jotvos“ gyvenimo, kuriuos verta paskaityti. Iš šio straipsnio sužinosime apie tylius ir kantrius šiandien 65 metų jubiliejų švenčiančio sambūrio buvusius rėmėjus ir tikrus draugus. Prisiminsime, kaip buvo daromi skelbimai, kai dar neturėjome galimybės naudotis tokiais civilizacijos išradimais, kaip antai kopijavimo aparatas, feisbukas ar interneto tinklalapis.

Praūžusio Punsko Kovo 11-osios licėjaus jubiliejaus proga pakalbinau jo buvusią direktorę Ireną Bobiniene, šiuo metu dirbančią Palenkės vaivadijos kuratorijos Suvalkų skyriuje. Kalbėjome apie 2001–2007 metų laikotarpį, sėkmes ir nesėkmes, dabartinio pastato pradžių ir direktorės posto atsisakymo priežastis. Tie šešeri metai – tai vienas žingsnis, bet visai nemažas šešiasdešimties metų Punsko lietuvių licėjaus kelyje.

„Aušrą“ pagyvina neseniai atšvęstų didžiausių atlaidų Punsko parapijoje nuotraukos. Čia rasite ir daugumos Žolinių vainikų nuotraukas. Atleiskite, jei kuris vainikas nepateko į žurnalą.

„Nemeluok ir atgailauk“

Aleksandras Solženicynas kritikavo Vakarų pasaulio vartotojišką gyvenimo būdą. Prognozavo, kad dvasinių vertybių ir tikėjimo atsisakymas prives tas visuomenes prie katastrofos. Atkreipdavo dėmesį, kad Vakarų Europos valstybės, užtikrindamos saviems piliečiams saugų ir sotų gyvenimą, iškreipia laisvės sąvoką. Teisės aktų ir normų gausa sukuria vadinamąją demokratinę santvarką, tačiau nyksta socialiniai ir kultūriniai ryšiai tarp žmonių, slopinamas jų vidinis gyvenimas ir dvasinis tobulėjimas. „Individo laisvės jau taip perdėtai saugomos, kad kai kuriais atvejais visuomenė būna nepajėgi apsiginti nuo kai kurių savo narių“, – rašė Solženicynas. Buvo įsitikinęs, kad tikrą dvasinį pakilimą jaučiame ne tada, kai įsigyjame ką nors naujo ir vertingo, bet kai gebame atsispirti pagundai tai įsigyti.

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Aleksandras Solženicynas (1918–2008) – tai žinomas rusų rašytojas, disidentas, politinis mąstytojas. Pasaulyje išgarsėjo 1970 metais, kai tapo Nobelio premijos laureatu. A. Solženicyno darbai ir apmąstymai žinomi Lietuvoje ir Lenkijoje. Visų pirma todėl, kad jis savo veikaluose dažnai paliudavo tautų laisvės, visuomenės ir valstybių vadovų moralės klausimus. Tai buvo aktualu ypač tada, kai Lietuva kentė okupacijos našta, o Lenkijos komunistinė valdžia slopino bet kokius demokratinius visuomenės proveržius. Pats Solženicynas taip pat patyrė Sovietų Sąjungos komunistų valdžios persekiojimus ir tremtinio gyvenimą.

Priminti Solženicyno idėjas paskatino dvi priežastys. Pirmą, kai kurie jo pasvarstymai apie individo ir visuomenės laisvę vis dar aktualūs. Antra, Solženicyno ankstyvieji publicistikos ar prozos darbai paveikė vadinamojo „laisvojo pasaulio“ lyderių galvoseną, parodė tikrąjį Sovietų

Sąjungos veidą ir pavergtų tautų padėtį. Nors jo darbų publikuoti Lietuvoje ar Lenkijoje tuo metu nebuvo galima, Solženicyno mintimis bandė pasinaudoti lenkų emigracijos atstovai, ypač „Paryžiaus kultūros“ redakcija, kurioje tuo metu buvo gyvai diskutuojama apie Lenkijos padėtį pasibaigus II pasauliniam karui ir būsimus jos santykius su kaimynais, taigi ir su Lietuva. Nors XX a. septintajame ar aštuntajame dešimtmetyje dar nebuvo jokių požymių, kad artimiausiu metu pavyks atkurti Lietuvos nepriklausomybę ar Lenkijai išsilaisvinti nuo primestos totalitarinės santvarkos, vis dėlto emigracijoje buvo bandoma prognozuoti ir mąstyti apie tai, kaip ateityje gali klostytis įvykiai. Tvyrojo nuojauta, kad Sovietų Sąjunga ir jos represinė politika kada nors turės baigtis, o visos viltys, kad ši procesą galima paspartinti, krypo į rusų tautą ir galimą jos pasipriešinimą savo valstybės autoritariniam aparatui. A. Solženicynas ir jo idėjos šiai lenkų „Paryžiaus

kultūros“ suformuluotai koncepcijai labai tiko.

ATGAILA IR SAVĖS RIBOJIMAS

1973 metų pabaigoje Solženicynas parašė kūrinių „Atgaila ir savęs ribojimas“. Daugelis jo darbų tyrinėtojų mano, kad tai pats reikšmingiausias kūrinys. Autorius jame siūlė, kad atgaila ir savęs ribojimas taptų tautų elgesio principu. Įrodinėjo, kad tai natūralios, kiekvienam žmogui būdingos elgsenos normos, kurias taip pat skatina krikščionių tikėjimas. Taigi kodėl šiomis taisyklėmis negalėtų vadovautis tautų elitas, valstybių vadovai? Kitaip sakant, jeigu tautos elitas gebėtų atgailauti už padarytus netinkamus darbus, tai nesudėtinga būtų stabdyti užmojus ar nepažymėtas ambicijas dominuoti kitų atžvilgiu. Pasak Solženicyno, jeigu nepavyks šių principų įgyvendinti, tai nepavyks ir žmonijos išgelbėti nuo naujų karų ar kitų nelaimių. Tačiau autorius perspėjo, kad atgaila tik tada bus veiksminga, kai jos poreikis atsiradęs kaip vidinis geismas, virs konkrečiais darbais, o ne vien apsiribos politinėmis deklaracijomis. Solženicynas aiškiai pabrėžė, kad Sovietų Sąjunga savo atgailą galėtų pademonstruoti konkrečiais veiksmais, pavyzdžiui, leisdama pavergtoms tautoms savarankiškai spręsti apie savo likimą. Taip, pasak jo, galėtų prasidėti Sovietų Sąjungos (Rusijos) kaip valstybės ir rusų tautos dvasinio atgimimo procesas.

Kitas valstybės ir visuomenės sveikimo etapas būtų savęs ribojimo principo įgyvendinimas. Disidentas pabrėždavo, kad savęs ribojimas turi gilią krikščionišką šaknį. Mat atsisakydami nors ir viliojančių, bet perteklinių gėrybių galime pasiekti tikrąjį gėrį. „Dvasinį pakilimą jaučiame ne tada, kai išsijygame ką nors naujo ir vertingo, bet tada, kai gebame atsisipirti pagundai tai išsityti“, – sakydavo jis.

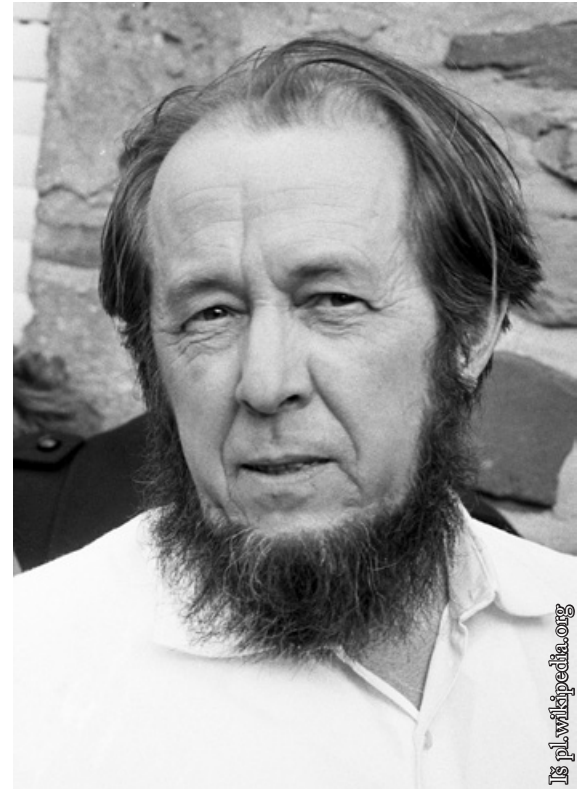
A. Solženicynas kritikavo Vakarų

pasaulio vartotojišką gyvenimos būdą. Prognozavo, kad dvasinių vertybių, tikėjimo atsisakymas privės tas visuomenes prie katastrofos. Atkreipdavo dėmesį, kad Vakarų Europos valstybės, užtikrinamos saviems piliečiams saugų ir sotų gyvenimą, iškreipia laisvės sąvoką. Pasak jo, yra kaip tik atvirkščiai. Gausybė teisės aktų ir normų sukuria vadinamąją demokratinę santvarką, tačiau nyksta ryšiai tarp žmonių, slopinamas jų vidinis, dvasinis gyvenimas. „Individo laisvės jau taip perdėtai saugomos, kad kai kuriais atvejais visuomenė būna nepajėgi apsiginti nuo kai kurių savo narių“, – rašė. Perspėjo, kad tokių taisyklių niekada nepavyks įtvirtinti Rusijoje. Norint suprasti Rusiją ir jos gyventojų mentalitetą, reikia to neužmiršti.

NEMELUOK!

Solženicynas manė, kad tautų norą dominuoti kitų tautų atžvilgiu gali nuslopinti tik moralinė revoliucija. Vėlgį autorius pabrėždavo, kad moralinė revoliucija greičiausiai gali įvykti Rusijoje (Sovietų Sąjungoje), kadangi ten gyvenantys žmonės stiprūs dvasiniu požiūriu, pasižymi drąsa ir esant reikalui moka aukotis. Tačiau kad tai įvyktų, Sovietų Sąjunga turi atsisakyti melo. Tai būtų melas, kuris tapo valstybės priimtose ideologijos pamatu, stabdo valstybės raidą ir žmonių dvasinį atgimimą. Atsisakę melo rusai taptų laisvi.

Nobelio premijos laureato pasiūlyta laisvės koncepcija remiasi krikščionybės skelbiamomis taisyklėmis. Jis primena, kad nėra lengva pasiekti tikrą laisvę. Negalima to sureguliuoti teisės aktais ar potvarkiais. Individai ar tautos, kad pasiektų tikrą laisvę, turi elgtis padoriai, nuoširdžiai atgailauti už padarytas niekšybes ir atsisakyti egoizmo.

Aleksandras Solženicynas, 1974 m.

SOLŽENICYNAS IR LENKŲ EMIGRACIJA

Veikale „Atgaila ir savęs ribojimas“ Solženicynas kalba taip pat apie Lenkijos ir Rusijos santykius istorijoje. Šis veikalas sukėlė gyvą lenkų emigracijos reakciją. A. Solženicynas buvęs svarbus lenkų emigracijos lyderiams, kadangi buvo deportuotas iš Sovietų Sąjungos ir kritikavo jos politiką. Emigracijoje leidžiamos „Paryžiaus kultūros“ redaktorius Jėžis Giedroicas (Jerzy Giedroyc) dėjo dideles pastangas, kad įkalbėtų A. Solženicyną atviriau ir konkrečiau pasisakyti Lenkijos nepriklausomybės atkūrimo klausimu. Tačiau iš korespondencijos su „Paryžiaus kultūros“ redaktoriumi matyti, kad Solženicynas nebuvo linkęs to daryti. Maža to, jis pabrėždavo, kad jo skelbiami valstybės ir tautos moralės principai taikomi ne tik Rusijai, bet ir kitoms tautoms, taip pat lenkams. Pasak jo, lenkų tauta taip pat padarė daug nuodėmių kitų tautų atžvilgiu ir turėtų atgailauti. Priminė, kad

pasibaigus I pasauliniam karui, lenkai išsilaisvino iš vergijos, tačiau pasitaikius progai neatsispyrė pagundai bandyti kurti Lenkiją „nuo jūros iki jūros“. Dėl šios politikos kentėjo gretimoms tautos. „Remiantis 1921 metų taikos sutartimi užimtose baltarusių ir ukrainiečių žemėse vyko nuolatinė polonizacija, net stačiatikių cerkvėse pamokslai buvo sakomi lenkiškai (...). Kaip turime tai (nuoskaudas – aut.) nugalėti, jeigu nebus abipusės atgailos?“ – rašė Solženicynas.

Dėl savo skelbiamų tiesų jis buvo priverstas palikti Sovietų Sąjungą. Emigracijoje buvo publikuoti reikšmingiausi darbai. Nobelio premijos laureatas sovietiniais laikais parašė žymiausius savo kūrinius „Gulago archipelagas“ ir „Viena Ivano Denisovičiaus gyvenimo diena“, kuriuose aprašoma stalinistinė prievartos sistema. Solženicyno kalbėjimas (rašymas) padėjo pasaulio intelektualiniam elitui suprasti, kas yra Sovietų Sąjunga ir kodėl negalima jos sukurtai prievartos sistemai ir vykdomai politikai pataikauti.

Į Rusiją A. Solženicynas sugrįžo tik 1994 m. Tai buvo metas, kai jo tėvynėje vyko sudėtingos politinės ir socialinės permainos. Anksčiau jo skelbti šūkiškai buvo nustumti į antrą planą. Daug kas kritikavo jį už Rusijos veiksmų Čėčenijoje pateisinimą, stiprėjančio naujo rusiškojo nacionalizmo palaikymą. Sugrįžusio į Rusiją A. Solženicyno naujai skelbiamomis idėjomis pasinaudojo taip pat prezidento V. Putino aplinka, kuriai rūpėjo rasti pasaulyje žinomus autoritetus, kurie remtų „stiprios“ Rusijos atkūrimą. Tačiau Rusija stiprėjo ne dvasiniu, apie ką visą gyvenimą svajojo A. Solženicynas, bet visų pirma kariniu požiūriu.

A. Solženicynas mirė 2008-aisiais. Tais pačiais metais Rusijos kariniai daliniai įžengė į Gruzijos teritoriją. Po kelerių metų Rusija aneksavo Krymą ir prasidėjo karinis konfliktas Rytų Ukrainoje.

„Su jaunimu dirbti – pats malonumas“

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Prieš porą mėnesių trunkiai atšventėme Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus 60 metų jubiliejų. Jį verta minėti išties metus, taigi apie licėjų, prioritetus, nuveiktus darbus kalbuosi su jo buvusia direktore Irena Bobiniene.

Irena Gasperavičiūtė: 2001–2007 metai – tie, kai Tau teko būti Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus direktore – patys gražiausi ar sunkiausi? Kaip dabar vertini iš laiko perspektyvos?

Irena Bobinienė: Tai šešeri gyvenimo metai. Vertinu nevienareikšmiai. Buvo gana sunku, ypač iš pradžių – nauja vieta, nauji darbai, naujos pareigos. Vėliau, kai jau mačiau mano darbų rezultatus, jaučiau tam tikrą pasitenkinimą. O pabaigoje – nusi-vylimo laikotarpis. Man nepavyko užmegzti gerų santykių su vadovaujančiuoju organu, tiksliau sakant, su tuometiniu Seinų apskrities viršininku. Pamaniau, kad tokia situacija gali kenkti mokyklai, kad kai kurie sprendimai taikomi ne asmeniškai man, o mokyklai, taigi apsisprendžiau atsisakyti einamų pareigų. Dabar kartais to gailiuosi, bet šitas jausmas atėjo vėliau. Gal reikėjo ryžto, kad parodyčiau, jog turiu jėgų nepasiduoti.

O problema buvo mokyklos finansai. Visi žinom, kad nuo pat Seinų apskrities įkūrimo iki dabar jos biudžete visą laiką juntamas lėšų stygius. Pasikeitus apskrities viršininkui ir tarybai, pradėta kitaip žiūrėti į Punsko licėjų. Visą laiką iš mūsų reikalauta taupumo. O mes tiek buvom susi-vo-eržę

diržus, kad daugiau jau neįmano- ma buvo. Juk jau buvom panaikinę ir bendrabučio vedėjos postą. Tarė- mės su lietuvių draugijomis, mūsų tarėjais. O apskritis vis reikalavo konkrečių veiksmų, kurie mums buvo nepriimtini. Pavyzdžiui, apskrities viršininkas liepė, kad jungtume visas kalbos grupes. Klasėse buvo po 25 moksleivius. Pagal teisę, reikėjo skirti, o jis įsakė jungti. Mačiau, kad mūsų mokiniai nukentės. Supratau, kad tokie nepagrįsti reikalavimai nu- kreipti asmeniškai į mane. Visą laiką reikėdavo įrodinėti, kad mes ką nors darom, taupom. Iki šiol Seinų apskri- tis finansiškai prastai laikosi. O mums tai buvo klausimas: būti ar nebūti? Ir mano sprendimas buvo toks, kad dėl vieno žmogaus negali nukentėti vaikai. Pasikeitus mokyklos vadovybei bent porai metų iš tikrųjų palengvėjo.

I. G.: Ką pasisekė padaryti per tuos šešerius metus? Kokie didžiausi laimėjimai, džiaugsmai?

I. B.: Gal būsiu nekukli, bet iš laiko perspektyvos žiūrint matyti, kad buvo padaryta nemažai gerų dalykų. 2001 m. buvo itin sunkūs vidurinėms mokykloms. Tada licėjų pasiekė re- forma. Čia buvo 4 tipų klasės: ketur- metis techninis ir bendrojo lavinimo, trejų metų profiliuotasis ir trejų metų bendrojo lavinimo licėjus. Mums pa- vyko viską suvaldyti. Ir visose klasėse mokyti buvo pakankamai norinčiųjų. Keitėsi bendrosios programos. Tada reikėjo vienais metais užbaigti įpras- tus abiturus egzaminus, o kitais metais jau paruošti ir išorinei (naujųjai)

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Kovo 11-osios minėjimas 2004 m. Centre LR Prezidentas Valdas Adamkus. Trečia iš kairės Irena Bobiniene

abitūrai. Turėjom stengtis sudaryti geriausias sąlygas, kad po tos naujosios abitūros ir toliau būtų norinčiųjų ateiti pas mus mokytis. Buvo daug bėdų, nes pirmaisiais metais mokiniai turėjo kartoti matematikos abitūros egzaminą. Rūpinomės, ar todėl, kad būtų problemų ne dėl moksleivių ir mūsų kaltės, o dėl techninių ar net politinių priežasčių (buvo blogai išverstos į lietuvių kalbą matematikos užduotys), potencialūs mūsų mokiniai nenueis į lenkiškas mokyklas. Juk tuomet nukentėjo moksleiviai. Išsigandom. Mąstėm, kas bus toliau. Bet kitais metais susilaukėme ne mažiau norinčiųjų mokytis licejuje. Buvo dvi klasės. Tai didelis darbas ir mokytojų tarybos, ir tėvų, ir visos bendruomenės. Reikia paminėti, kad tų metų abitūros egzaminų rezultatai buvo labai geri – geresni negu visoje Lenkijoje. Pirmosios abitūros rezultatai mūsų nenuvylė ir nenugąsdino. Jie parodė, kad mūsų darbas atneša vaisių.

Kitas dalykas, pasilikęs mano atminty, tai ir mano, ir mokytojų tarybos

pasiekimas – tuo metu pradėta Punsko licejaus pastato statyba. Norėčiau kiek patikslinti, kas vyko pačioje pradžioje. Žinojom, kad Seinų apskritis šios investicijos nepradės, kad nėra lėšų net išanginiam projektui. Mūsų krašto tarėjai užsiminė, kad gal vertėtų patiemis surinkti lėšų bent pradžia. Taip ir padarėme – per mokytojų tarybos posėdį priėmėme sprendimą surinkti pradinį įnašą, kad galima būtų žengti pirmąjį konkretų žingsnį. Reikėjo sukaupti 7000 zlotų, kad galėtume užsakyti išanginį projektą. Visur rinkom, bet daugiausia aukojo mūsų visi mokytojai, LLB valdyba, atsimentu, viršaitis aukojo, kiti žmonės. Sąrašas turėtų būti mokyklos archyve. Gaila, kad jam neatsirado vietos naujame jubiliejiniame mokyklos leidinyje. Už surinktų pinigų atlikome išanginį projektą ir nuvežėme jį į Seinus. Punsko valsčius davė sklypą. Žengtas svarbus žingsnis įgyvendinant mokyklos priestato idėją. Tai tam tikra prasme mūsų sėkmė. Tai buvo labai svarbu. Tuomet ir pajudėjo statybos darbai.

Aišku, paskui buvo labai daug svarbių veiksmy. Pati statyba prasidėjo, kai aš ėjau licejaus direktorės pareigas, o Seinų apskrities viršininko pavaduotoja buvo Onutė Škarnulienė. Tai buvo mums sunkus laikas. Tarkim, dalyvaujujame Seinų apskrities tarybos posėdyje ir girdime sakant: „Tautpykit, mažinkit etatų skaičių“. Tuomet priėmėme sprendimą panaikinti Onutės užimamą postą mokykloje – bendrabučio vedėjos etatą. Man atrodo, kad mums pavyko, gal dėl to, kad ji nekonfliktiška asmenybė. Jinai sutiko panaikinti minėtas pareigas mokykloje, matydama bendrą interesą. Juk būdama viršininko pavaduotoja galėjo ginti savo reikalus, savo postą...

Norėčiau paminėti dar vieną mano, mano šeimos ir bičiulių darbą – bendrabučio remontą. Suremontavome bendrabučio patalpas ir nei vieno zlotu negavom iš apskrities. Su tėvais, mokyklos bičiuliais, kurie ir padėjo, ir daug ką padovanojo, buvo suremontuota visa gyvenamoji dalis, valgykla, buvo nupirktos visos medžiagos virtuvės remontui. Įrengta tuo metu moderni informatikos dirbtuvė. Tai irgi pasiekimas.

Visą laiką stengėmės mūsų licejaus svarbą parodyti visuomenei tiek Lenkijoje, tiek Lietuvoje ir kitur. Važiavome į „Žiburį“ susitikti su tėvais, vaikais, keliauome į Latviją, buvom Hiutenfelde. Stengėmės parodyti, kad turime gabių vaikų, mums pavyko neprarasti jų talentų, juos puoselėti. Tuomet labai daug mokinių gavo Gaškų stipendiją.

Mes niekada nebuvom palikti patys sau. Kiekvieną akimirką galėjau kreiptis į Lenkijos lietuvių bendruomenę, Lenkijos lietuvių draugiją. Sėdavom, kalbėdavomės, tardavomės...

I. G.: O jei dabar būtum direktorė?

I. B.: Dabar vidurinėms mokykloms geri vėjai papūtė. Visada maniau, kad licėjams reikia sugrąžinti 4 metus. Čia labai gera žinia, kad planuojama taip padaryti. Jei bus organizuojami abitūros egzaminai tam tikruose centruose, o ne mokykloje, tai irgi puiki žinia licėjams. Jie turės galimybę kokybiškai (be trukdžių) dirbti iki birželio pabaigos.

Rūpinčiausi visų pirma moky-mo lygiu. Tai labai svarbu. Tėvų ir mokinių lūkesčiai – pats svarbiausias dalykas. Labiau rūpinčiausi kadrais, atsižvelgčiau į mokytojų kvalifikaciją, jų pasiekimus ir išanalizuočiau, su kokiais dalykais licėjaus absolventai studijuodami turi problemų. Ir stengčiausi taisyti, kur yra trūkumų. Bandyčiau mokytojus raginti tobulintis tokioje srityje kaip mokymo metodai. Dar skirčiau daug dėmesio viskam, kas susiję su auklėjamoju darbu. Manau, jog stengčiausi daug dėmesio kreipti ir į atsakomybę už tai, kad mokinys suvoktų, ką reiškia buvimas Punsko licėjyje, suvoktų savo tautinę tapatybę, nes šiuo metu šis suvokimas labai įvairuoja. Išskyrus dalyvaavimą ansambliuose, daugiau lyg ir nematyti, kad kas tuos mokinius integruoti, sietų. Tai būtų mano prioritetai.

I. G.: Kas didžiausi mokyklos draugai, rėmėjai? Kokia jų reikšmė?

I. B.: Visų pirma lietuvių organizacijos. Tai buvo pirmi žmonės, į kuriuos visada galėjau kreiptis ir žinojau, kad sulauksiu patarimo ar pagalbos. Problemas, kurių negalėjau išspręsti vietos lygmeniu, jie iškeldavo per susitikimus su Lenkijos ar Lietuvos politikais.

Ir, žinoma, visi bičiuliai iš Lietuvos ar užsienio, kurie teikė visų pirma finansinę paramą mūsų absolventams. Tačiau ne tik finansinę. Mano laikais didžiausi rėmėjai buvo Aldona ir Remigijus Gaškos. Jų parama nebuvo atsitiktinė,

jie sąmoningai parinko universitetą. Vytauto Didžiojo universitetas buvo lietuviškiausias. Jiems atrodė ta tąsa būtina. Tai toks labai lietuviškų centrų ryšys. Jie kiekvienais metais atvažiuodavo, bendravo su tėvais, visuomene, domėjosi palikimu, tradicijomis. Labai greitai suprato mūsų buvimo šiame krašte idėją. Domėjosi studentų likimais, jų padėtimi, atvažiuodavo į namus, dalyvaudavo vestuvėse. Kai licėjus šventė 50–metį, į Punską jie atvažiavo trims dienoms. Taigi parama buvo ne tik finansinė. Be to, jie į Punską atvežė garbių ir mums labai reikalingų žmonių. Tai ir VDU rektorius, ir paskirų universitetų dėstytojai, su kuriais supažindindavo. Gaškos rūpinosi ne tik stipendininkų likimu. Domėjosi, kaip sekasi ir kitiems mūsų absolventams. Taigi lenkiu žemai galvą prieš šiuos žmones.

Kitas svarbus rėmėjas, kurį dažnai užmirštame, nes mums atrodo, kad tai savaime suprantama parama – Užsienio lietuvių rėmimo centras. Jis finansškai remia mūsų absolventus, studijuojančius Lietuvoje. Tos lėšos yra iš valstybės biudžeto, tačiau atsiminkime, kad į tą biudžetą savo mokesčius sudėjo kiekvienas dirbantis Lietuvos

pilietis. Ta parama mums turėtų būti itin vertinga.

I. G.: Ar dirbti su jaunimu sunku?

I. B.: Su jaunimu dirbti – pats malonumas. Man šito labai trūksta. Gal sunku būtų po tokios pertraukos sugrįžti prie lentos, bet mano svajonė – dirbti su mokiniais. Ilgus metus buvau savivaldos globėja. Darbas su mokiniais – pats džiaugsmas.

Jaunimas keičiasi – kinta jų vertybių hierarchija. Manau, kad šiais laikais vaikams išaiškinti, kiek svarbus tautiškumas, yra labai sunku. Šiuolaikiniam pasaulyje jiems vis sunkiau tai suvokti. Todėl tai mes turime parodyti savo gyvenimo pavyzdžiu.

I. G.: Ko palinkėtum licėjui 60-mečio proga?

I. B.: Palinkėčiau, kad mūsų licėjus gyvuotų kuo ilgiau. Kad dabar, turėdamas labai gerą sąlygą, išugdytų tokius jaunus žmones, kurie būtų visiškai subrendusios asmenybės, suvokiančios, kas jos esą.

Kovo 11-osios minėjimas 2004 m.

Sigito Birgelio nuotr.

Po teatro pastoge

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Daugumai vasara – laisvalaikio ir atostogų metas, tačiau teatralams ji tikras darbymetis. Nespėję atsikvėpti po premjerų, LKN 60-ojo jubiliejaus, ėmėmės gastroliuoti, rengti šventes. Kviečiame ir skaitytojus kartu su mumis pasidžiaugti nuveiktais darbais.

„SENJORAI IR JAUNYSTĖ“

Jurbarko K. Glinskio teatras su vadove Danute Budryte-Samiene jau dešimtą kartą surengė Mėgėjų teatrų festivalį „Senjorai ir jaunystė“, skirtą valstybės 100-mečiui. Šventė vyko 2016 m. liepos 1–6 d. Tai buvo tikra kino ir teatro fiesta, trukusi visą savaitę Jurbarko ir apylinkių kultūros namuose, etnografinėse sodybose, laisvalaikio salėse. Festivalyje dalyvavo ir pasaulio lietuviai: Toronto teatro studija „Žalios lankos“ ir

mes – Punsko LKN klotimo teatras. P. Vaičiūno 4 veiksmų komediją „Patriotai“ (rež. J. Malinauskaitė-Vektorienė) suvaidinome liepos 2 d. Mažosios Lietuvos Jurbarko krašto kultūros centro Smalininkų skyriuje. Kitą dieną Jurbarko pristatytas ir filmas „Baladė apie Rimvydą ir Žaibą“ (autorius S. Birgelis), vyko susitikimas su šio filmo kūrybine grupe.

„VIEŠNIA BE SUKNELĖS“

2016 m. liepos 9 d. pirmą kartą priėmėme svečius iš už Atlanto vandenyno – XXV klotimo teatrų festivalio išvakarėse Punsko LKN scenoje vaidino Toronto teatro studija „Žalios lankos“. Kanados lietuviai parodė nepaprastai šmaikščią šeimyninę komediją pagal M. Kamoletti „Viešnia be suknelės“. Teatru vadovauja režisierė Daiva Botyrienė. Labai smagu,

kad Toronto teatro gretose yra ir mūsų kraštiečiai Arūnas Paransevičius su žmona Ieva. Žiūrovų susirinko pilna salė, skambėjo nuoširdūs juokas ir audringi plojimai. Parduodant bilietus surinktus pinigėlius Kanados lietuviai padovanojo LKN, dalis jų atiteko klotimo teatrui. Nuoširdžiai dėkojame.

Su Toronto teatro studija „Žalios lankos“ susipažinome XIII lietuviškų teatrų festivalyje Čikagoje 2014 m. Džiugu, kad užsimezgusi pažintis tęsiasi. Visgi nedaug yra lietuviškų teatrų už Lietuvos ribų. Belieka tikėti, kad draugystė ir bendradarbiavimas su Kanados lietuviais gyvuos ir stiprės. Linkime jiems kūrybinio polėkio ir daug gražių spektaklių.

25 FESTIVALIŲ SŪKURIUOS

Jubiliejinių renginių kalendoriuje įsimintina ir liepos 10 d., kuomet Punsko skansene įvyko XXV klotimo teatrų festivalis, kurio išvakarėse vaidino šventės pirmieji dalyviai – Toronto teatralai.

Sekmadienio rytą pradėjome šurmuliuojančia eiseną Punsko miestelio gatvėmis. Kapelos „Klumpė“ lydimi atžygiavome į Punsko skanseną. Čia žiūrovų ir dalyvių laukė visa paletė puikių spektaklių. Pirmieji pasirodė šeimyninškai – Punsko LKN

Jurgio Paransevičiaus nuotr.

Toronto teatro studija „Žalios lankos“

XXV klotimo teatrų festivalio eiseną

klotimo teatras, suvaidinęs P. Vaičiūno 4 veiksmų komediją „Patriotai“ (rež. J. Malinauskaitė-Vektorienė). Deja, šiemet pirmą kartą festivalio metu mūsų kraštui atstovavome tik mes – Punsko LKN klotimiečiai. Nepaprastai liūdna, kad lietuviško vaidinimo dvasia pamažu gęsta...

Šventės vedėjai Donatas Ališauskas ir Arnoldas Vaznelis į sceną kvietė mūsų svečius, teatro bičiulius iš Lietuvos. Skapiškio kultūros namų teatras „Stebulė“ suvaidino pačios režisierės parašytą pjesę „Lietuvybės lopšys“, skirtą kunigo Jono Katelės 185-osioms gimimo metinėms paminėti. Nepaprastai lyriškas ir gražus skapiškiečių pasakojimas sujaukino ne vieną žiūrovą.

Mūsų kaimynai – Kalvarijos mėgėjų teatras „Titnagas“ prajuokino visus puikiai pastatyta Stasio Ylos komedija „Aš

nenoriu Jurgio“. Režisieriui Kęstučiui Krasnickui netrūksta nei talento, nei puikių aktorių.

Jau ne pirmą kartą mūsų scenoje vaidinantis Jonas Buziliauskas šįkart atvežė Kosto Ostrausko istorinę dramą „Čičinskas“, pastatytą su Anykščių kultūros centro teatru. Spektaklis žavėjo ne tik puikia vaidyba, bet ir išradinga scenografija.

Punsko LKN klotimo teatras. P. Vaičiūno 4 veiksmų komedija „Patriotai“

Seni ir geri bičiuliai – Kurtuvėnų mėgėjų teatro „Kurtuove“ artistai su režisierė Ramune Mikėnienė padovanavo mūsų publikai Juozo Grušo komediją „Nenuorama žmona“, o Jurbarko K. Glinškio teatrą matėme vaidinant Juozo Petručio „Prieš srovę“. Beje, Jurbarko teatras su režisierė Danute Budryte-Samienė dalyvavo ir I klotimo teatrų festivalyje.

Renginį užbaigė pirmą kartą į šventę atvykęs Birštono kultūros centro teatras „Ratilai“, šauniai suvaidinęs Stasio Kapnio buitinę dramą su komedijos elementais „Plutelė ir pelės“. Teatru nenuilstamai vadovauja režisierius Rimantas Jacunskas.

Klotimo teatrų festivalio 25-metis paminėtas paroda „25 festivalių sukuriuos“, kurią parengė ir pristatė režisierė Jolanta. Prisiminimais apie ankstesnius festivalius pasidalijo ankstesnė renginio organizatorė ir siela Teklė Paransevičienė.

Šventė vainikuota apdovanojimais ir bendra visų dalyvių vakarone.

Labai smagu, kad festivalis praturtėjo svečiais iš Toronto, labai gera buvo stebėti bičiulių iš Lietuvos puikius spektaklius. Labai liūdna, kad mūsų krašto teatrinėje padangėje nesulaukėme naujų teatrinų pastatymų. Ar įmanoma atgaivinti senąsias „lošimų“ tradicijas? Ko labiau trūksta: artistų, norinčių vaidinti, ar lyderių, norinčių imti ant savo pečių naštą ir dirbti su žmonėmis? Kaip būtų gera ir gražu, jei festivaly dalyvautų daugiau mūsų krašte pastatytų vaidinimų. Ar ši idėja įgyvendinama? Gal yra norinčiųjų vaidinti ar statyti vaidinimus, bet tiesiog nedirštate? Ateikite, kalbėkimės, ieškokime sprendimų.

Nuoširdžiai ačiū visiems, talkinusiems rengiant šią šventę, ypač klijimiečiams, kurie ir kluoną tvarkė, ir lauko gėlių puokštes rinko, ir globojo festivalio svečius, ir parodą surengti padėjo, ir savo gero žodžio ir laiko negailėjo.

Festivalį rėmė LR vidaus reikalų ir administravimo ministerija bei LR užsienio reikalų ministerija. Nuoširdžiai dėkojame, kad sulaukiame finansinės paramos ne tik renginiams, bet ir gastrolėms – transportui.

„PALUOBIŲ PAGIRYS 2016“

Liepos 30 d. Paluobių mokyklos – daugiafunkcinio centro salėje vyko teatrų šventė „Paluobių pagirys 2016“, kurią jau daug metų organizuoja režisierius Mindaugas Kriaučiūnas su savo teatralų komanda. Scenoje pasirodė Jungėnų, Kauno, Bajorų teatrai, na ir mes – Punsko klijimiečiai su anksčiau minėta komedija „Patriotai“. Šilta, nuoširdi, šeimyniška šventė vainikuota tradicine vakariene su rūgpieniu ir kitais krašto gardėsiais.

„Patriotai“ suvaidinti tris kartus Punske, Anykščiuose, Jurbarko, Palubiūose. Klijimiečiai dalyvavo kuriant filmą „Baladė apie Rimvydą ir Žaibą“, rengiant Punsko LKN

Punsko LKN jaunių teatras „Kregždė“. Poetinė drama pagal Albino Žukausko kūrybą „Obuolių kritimas“

60-mečio jubiliejinį koncertą „Pomalūno sparnais“. Po darbingo sezono linkiu visiems klijimo teatro artistams gero poilsio ir kūrybinio atokvėpio prieš 59-ojo sezono pradžią, o juk rudenėlis ne už kalnų.

„OBUOLIŲ KRITIMAS“

Punsko LKN jaunių teatras „Kregždė“ pastatė poetinę dramą pagal Albino Žukausko kūrybą „Obuolių kritimas“, skirtą Suvalkų krašto lietuvių repatrijavimo 75-mečiui paminėti. Spektaklio premjera vyko 2016 m. rugpjūčio 7 d. Punsko skansene.

Drama sukurta remiantis autentiškais repatrijuotų žmonių pasakojimais, spausdintais „Aušros“ ir „Šaltinio“ puslapiuose, knygoje. Istorinė medžiaga surinkta naudojantis Onutės Burauskaitės knyga „Suvalkų krašto lietuvių trėmimas“. Režisierės sukurta scenarijus pasakoja apie 1940 m. jaunimą karo ir repatriacijos akistatoje. Žiauri istorinė realybė susipina su poetiniais, lyriniais intarpais. Smagu, kad šiuolaikinį jaunimą teatro dėka pavyko prakalbinti mūsų krašto istorija.

„Kregždės“ gretose – licėjaus abiturientai, mokiniai, studijuojantis jaunimas: Irmina Liškauskaitė, Ina Pečiulytė, Daiva Grigutytė, Monika Valinčiūtė, Tomas Senda, Tomas Venslauskas, Tomas Čėpla, Tomas Žilinskas. Smagu, kad „Kregždutėje“, o vėliau „Kregždėje“ visus 9-erius metus vaidinusi Irmina savo tolesnį gyvenimo kelią sieja su teatru ir aktorystės menu. Sėkmės ir stiprybės kuriant teatro pasaulį – pasaulį, kurio dar niekas nėra matęs ir atradęs.

Išskrendančioms „kregždėms“ įteiktos kuklios atminimo dovanėlės ir knygos. Neužmirškite, mielieji, kad gimtas kraštas, kaip ir „Kregždės“ teatro lizdas – visada Jūsų lauks.

TAUTKAIČIUOSE

2016 m. rugpjūčio 14 d. Tautkaičiuose vyko Tarptautinė klijimo teatrų šventė, skirta Tautkaičių kaimo bendruomenės 10-mečiui. Joje, be Tautkaičių, Šėtos, Jonavos ir Biržų teatrų, dalyvavo ir Punsko LKN jaunių teatras „Kregždė“ su naujausiu savo spektakliu „Obuolių kritimas“.

Lietuvos bitininkų sąjungos šventėje

PETRAS VITKAUSKAS

Rugpjūčio 6 dieną 14 Punsco krašto bitininkų nuvykome į XXXX Lietuvos bitininkų sąjungos šventę Šilalės apylinkėje prie Paršežerio. Išvykę ankstų rytą Punsco mokyklos transportu jau pusę devynių buvome vietoje. Bitininkams skirtos šv. Mišios prasidėjo pusvalandžiu vėliau. Punsco delegacija dalyvavo eisenoje su tautinėmis ir bitininkų vėliava. Vėliavnešiai buvo persijuosę tautinėmis juostomis su užrašu „Punsco krašto bitininkai“. Juostas visuomeniškai išaudė mūsų krašto etnografė, audėja Nastutė Sidarienė.

Pasiekėme bažnyčios aikštę. Prie papuošto altoriaus kaip padėką Dievui paaukojome medaus. Atsistojome altoriaus dešinėje, kur buvo išsirikavusios bitininkų delegacijos

iš Švedijos, Baltarusijos, Latvijos, Estijos, Anglijos, Lenkijos. Mišias atnašavo vietos Požerės Kristaus Atsimainymo bažnyčioje parapijos klebonas Virgilijus Pocius. Bitininkai išklaušė pamokslą. Pašventintas medus. Mus, stovinčius lauke, negailingai sušlapino lietutis.

Po Mišių vėl išsirikavome eisenai. Pirmiausia ėjo Lietuvos bitininkų draugijos (abėcėlės tvarka), vėliau užsienio. Priekyje ėjo pradinės mokyklos mokinukai. Paskutiniai žygiavo šeimininkai – Telšių bitininkai.

Visas delegacijas pasveikino ir pristatė Sigitas Ūselis. Punskiečiai sulaukė karštų plojimų. Po to prasidėjo oficialioji dalis. Šventę atidarė LBS prezidentas prof. hab. dr. Algirdas Skirkevičius. Iškilmingai pakelta Sąjungos vėliava, sugiedotas himnas,

perduotos šventės regalijos. Scenoje Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ mažyliai sušoko bitelių šokį. Apdovanoti pažangiausi Lietuvos bitininkai ir bitynai bei trijų jaunų bitininkų komanda, Prahoje laimėjusi Lietuvai antrąją vietą (dalyvavo 40 valstybių), tarp jų 12-metis Gabrielius Matonis iš Vilkaviškio apylinkės. Pasisakė Žemės ūkio ministerijos, vietos valdžios atstovai, užsienio svečiai ir kt.

Pasibaigus oficialiajai daliai paskaitą apie bičių pienelį skaitė visų gerai pažįstamas bičiulis hab. dr. Algirdas Amšiejus. Vyko bitininkystės inventorijos mugė, įvairūs konkursai (kulinarijos – medaus vartojimas virtuvėje, geriausios draugijos, piešinių, virvės traukimo ežere ir kt.). Visi galėjome nusifotografuoti su bėgiojančiomis prie scenos „bitėmis“.

Mūsų krašto bitininkai aktyviai lankėme mugę, negailėjome eurų apsipirkimui, stiprinomės skaniais užstalės valgiais ir gėrimais. Nuobodžiauti nebuvo kada. Susitikome labai daug pažįstamų bičiulių, ilgai diskutavome.

Namo grįžome kupini gerų išpūdžių ir malonių atsiminimų. Jau laukiame kitų metų išvykos į Lietuvos bitininkų sąjungos šventę.

Petro Vitkausko nuotr.

Įdomi išvyka

VIDA UZDILIENĖ, GENUTĖ VAZNELIENĖ

Kiekvienais metais Punsko mokykla dalyvauja Dariaus ir Girėno žūties minėjime Pščelnike. Šiomet sumanėme išvyką pajavairinti ir praplėsti.

Išvykome ketvirtadienio vakarą. Pirmiausia važiuojame į Svinouiscę. Persikėlę keltu valandėlę galėjome pasigėrėti jūra. Kelionės metu labai lijo, tačiau kai išėjome pabraidžioti, lietaus neteko paragauti. Tad galima pasakyti, kad mums pavyko.

Ščecine buvome 15 val. Atvykome į nakvynės vietą – bendrabutį Andromeda. Lietuvos garbės konsulas Ščecine Wieslavas Vierzchosis

(Wiesław Wierzchoś) paruošė mokinukams dovanėles ir jo dėka gavome nuolaidą nakvynei. Bendrabutyje mus pasitiko istorijos mokytojas Zurek ir ponas Narkevič (Narkiewicz), kurių šaknys lietuviškos. Labai įdomiai papasakojo apie Ščecino miestą, jo paveldą. Aplankėme Pajūrio kunigaikščių pilį, apžvalgos terasą Wały Chrobrego. Užlipę į muziejaus stebėjimo vietą galėjome pasigrožėti miesto panorama. Pasi-vaikščiojome uosto pakrante, parkų alėjomis, sustodavome prie svarbių Ščecino miesto vietų. Ir taip pėstute paržygiavome į bendrabutį. Reikėjo

pailsėti, nes kitą dieną mūsų laukė išvyka į Berlyną.

Šeštadienį 6 val. mes jau traukinyje. Keliaujame į Berlyną. Kai kuriems mokiniams tai pirma kelionė traukiniu. Berlyno traukinių stotyje mus pasitinka Rita Šliaužytė-Mann. Rytą judėjimas nedidelis, tad sklandžiai pradėdame lankyti.

Centrinė Berlyno stotis – tai pati moderniausia ir didžiausia šiuo metu Europos geležinkelio stotis. Ji dviejų lygių, čia 18 kelių. Šis objektas vadinamas šiuolaikinės architektūros stebuklu. Reichstogas pastatytas 1894 m. specialiai parlamento darbui. 1919 m. susikūrus Veimaro respublikai jame buvo renkama ir valstybės galva – Reichskancleris. Apie Reichstago istoriją sužinojome daugiau viduje lydimi virtualaus gido. Paminklas sinčiams ir romams, pastatytas 2012 m. – tai nacių holokausto aukų atminimo ženklas. Jis nepaprastas. Apskritas baseinas simbolizuoja visų žmonių lygybę, vanduo ašaras, trikampis baseino viduje – lagerio kalinių ženklus. Gyva žydinti gėlė – tai gyvenimo, bet ir liūdesio simbolis. Aplink akmenyse iškalti lagerių pavadinimai. Nuolat skamba Romero Franzo sukomponuota melodija „Mūsų žmonėms“.

Checkpoint Charlie – tai garsiausias sienos kirtimo punktas tarp Rytų ir Vakarų Berlyno, kuris buvo skirtas keliaujantiems pareigūnams ir užsienio šalių piliečiams. Brandenburgo vartai – vienas iš svarbiausių architektūros paminklų Berlyne. Buvę miesto vartai yra dabartinis sostinės simbolis. Nuo 1989 m. – Vokietijos suvienijimo simbolis. Holokausto memorialas – vokiečių

Birutės Tumėlienės nuotr.

Birutės Tumėlienės nuotr.

Paskanavę gardumynų išvykome namo. Paryčiais sugrįžome į Punską.

Nuoširdžiai dėkojame Ščecino lietuviams, ypač gerbiamam Viktorui Buvelskiui, kuris surado mums gidus, Ritai Šliaužytei-Mann, kuri ne tik atskleidė Berlyno ypatingas vietas, bet ir viską suorganizavo. Negalima pamiršti ir Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administravimo ministerijos, kuri skyrė lėšų mūsų kelionei, bei Lenkijos lietuvių draugijos – kelionės organizatorės. Ačiū moksleiviams – be jūsų nebūtų buvę kelionės.

istorikams 1988 m. kilusi mintis, įgyvendinta 2005 m. Jis pritraukia daugybę turistų iš viso pasaulio.

Papietavę itališkoje picerijoje Ritter Sport šokolado parduotuvėje nusipirkome lauktuvių.

Sekmadienį 9 val. papusryčiaavę ir susikrovę daiktus išvykome į Pščelniką. Išskilmės prasidėjo kalbomis, nes Seinų kunigas vėlavo, o galų gale visiškai neatvyko. Tad mišios atnašautos tik lenkų kalba. Vėliau mokiniai parodė savo programėlę ir aplankėme Dariaus ir Girėno muziejų. Mislibožo burmistras Piotras Ježis Sobolevskis (Piotr Jerzy Sobolewski) pakvietė mus vaišių.

„Klarnetas? Net nežinojau, koks tai instrumentas“

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Per atostogas, atrodo, gali kalnus nuversti. Užsibrėži nemažai tikslų, iškeli sau užduotis ir esi įsitikinęs, kad viską įgyvendinti bus taip paprasta, kaip spragtelėti dviem pirštais. Mokslo metus užbaigęs jaunimas skuba apglėbti vasaros šilumą, gaudyti saulėtus nuotykius ir tolimas keliones į svetimus kraštus. Ir kaip čia jį pasigauti, kai pasaulis toks didelis ir gražus, o atostogos trunka tik du mėnesius? Gerai, kad virtualus tinklas niekada neatostogauja. Būtent tokiam tinkle susipažinau su Gabriele Krakauskaite. Tai būsima Punsko licėjaus abiturientė, kuri nuo devynerių groja klarnetu – pučiamuoju muzikos instrumentu. Kadangi apie muziką su niekuo dar nesikalbėjau, nes pati apie ją nedaug išmanau, šis interviu man buvo didelis iššūkis. Bet tik vėliau supratau, kad

vilkas ne toks baisus, kokį jį piešiama. Įveikiau visai nesunkią užduotį. Galite manęs klausti: kodėl Gabrielė? Labai norėjau su ja pasikalbėti, nes visai neseniai sužinojau, kad ji pelnusi nemažai muzikinių apdovanojimų, laimėjusi ne vieną regioninį ir tarptautinį konkursą. Tiesą pasakius, kalbėjomės ne tik apie tai, bet ir apie muzikos poveikį žmogaus gyvenime, mėgstamiausią muzikos rūšį, šeimos palaikymą svarbiais gyvenimo momentais ir daug kitų dalykų, apie kuriuos šnekučiuotis tikrai buvo verta.

Jurgita Stankauskaitė: Kodėl pasirinkai klarnetą, jeigu pradžioje net nežinojai, kaip jis atrodo? Kodėl, pavyzdžiui, ne pianiną ar smuiką, apie kurį svajoja dauguma mergaičių?

Gabrielė Krakauskaitė: *Buvo taip.*

Pirmiausia tėtis pasiūlė pabandyti stoti į muzikos mokyklą. Pati nežinojau, noriu groti ar ne. Pagalvojau – pabandyčiau. Nuėjau į egzaminus, nežinodama, kokių instrumentu norėčiau groti. Gavau maksimalų balų skaičių. Buvusi mokyklos direktorė Veronika Kordovska (Weronika Kordowska) priėmė mane į savo klarneto klasę. Iš tikrųjų net nežinojau, kas yra tas klarnetas. Ji mane nusiavedė į klasę ir pamačiau, kaip juo kiti groja. Na ir visai patiko jo sklaidžiamas garsas. Taip ir visas prasidėjo. Punske baigiau pirmąjį laipsnį. Grojau šešerius metus. Paskui perėjau į Suvalkų muzikos mokyklą, kur pradėjau antrojo

laipsnio mokslus. Čia mane moko Mečislovas Michnevičius (Mieczysław Michniewicz). Dabar būsiu ketvirtroje klasėje.

J. S.: Dar dveji metai prieš Tave, o mokysies jau paskutinėje licėjaus klasėje. Žinau, kad teks nemažai mąstyti, kaip su viskuo suspėti, kaip teisingai pasirinkti, kad pasiektum antrojo laipsnio diplomą. Galbūt tęsi mokslus aukštojoje mokykloje?

G. K.: *Iki galo nesu apsisprendus, bet žinau, kad muzikos tikrai nepamiršiu, nepaliksiu jos kampe. Ką bestudijuočiau, tikriausiai po paskaitų norėsiu lankyti kokį nors ansamblį.*

J. S.: Žadi išlikti ištikima muzikai.

G. K.: *Gaila muzikai skirto laiko. Groju jau beveik dešimt metų.*

J. S.: Ar papildomi mokslai, turio omeny muzikos mokyklą, Tavęs dabar neapsunkina? Visgi turi važinėti į Suvalkus.

G. K.: *Gali atrodyti, kad suderinti viską yra sunku, bet jeigu žmogus ko nors labai nori, viskas pasiekama, viskas suderinama. Su pačiais mokytojais taip pat galima susitarti dėl pamokų valandos.*

J. S.: Be noro, pastangų ir įdėto darbo nebūtų laimėjimų. Nuo kada pradėjai keliauti į konkursus?

G. K.: *Jau pirmoje klasėje. Mano*

Iš kairės: Gabrielė Krakauskaitė ir Jurgita Stankauskaitė

mokytoja matė manyje potencialą, tad ir sakė: „Pradėsi nuo pirmos klasės ruoštis konkursams“. Konkursų dėka galiu pamatyti, kiek moku ir kiek reikia mokytis, koks mano grojimo lygis. Tačiau pirmuosius apdovanojimus pelniau būdama antroje klasėje. Dalyvaavau tarptautiniame konkurse „Muzikos akvarelė“ Anykščiuose. Ten pasirodžiau ne pati, bet su ansambliu. Tik būdama ketvirtoje klasėje pati dalyvaavau regiono konkurse Olecke, kur laimėjau pirmąją vietą. Turėjau progą dalyvauti įvairiuose klarnetų ar pučiamųjų instrumentų konkursuose...

J. S.: ...bet tikriausiai jiems išvardinti pritrūktų mums žurnalo puslapių... Kurie iš jų Tau buvo patys svarbiausi ar paliko didelį ispūdį?

G. K.: Vienas svarbesnių vyko mieste Piotrków Trybunalski, kur gavau pagyrimą. Kitas, tai tarptautinis konkursas „Val Tidone“ Italijoje. Mokytojos V. Kordovskos dėka man pavyko jame dalyvauti. Į Italiją nuvykau su mergaitėmis iš Olecko. Laimėjome trečiąją vietą. Būdama šeštoje klasėje koncertavau tarptautiniame konkurse „Gradus ad Parnassum“ Kaune. Laimėjau trečiąją vietą. Idomiausia tai, kad nebuvo nei pirmosios, nei antrosios vietos.

J. S.: Kodėl? Kaip tai suprasti?

G. K.: Kiekviena vieta skiriama už tam tikrą skaičių balų. Tuomet nei vienas iš konkurso dalyvių nesurinko tiek taškų, kad pelnytų pirmąją ar antrąją vietą. Po šito konkurso labai pykau ant savęs, nors po pasirodymo sulaukiau daug pagyrimų. Iš pradžių viskas gerai sekėsi, bet einant į pabaigą užstrigau. Pasijaučiau taip, lyg stovėčiau priešais sieną. Negalėjau atsiminti, ką reikia groti toliau. Pirmą kartą gyvenime taip keistai pasijutau. Būna, kad grodama suklystu, bet susikaupiu ir pradėdu groti toliau. Tuomet

nesupratau, kas vyksta. Žinoma, po kelių sekundžių užbaigiau kūrinių.

Idomiausia, kad tą pačią dieną, kai teko pasirodyti Kaune, ankstyvą rytą turėjau laikyti stojamuosius į Suvalkų antrojo laipsnio muzikos mokyklą. Tai man buvo tikras maratonas.

Po šito konkurso Kaune ir padarytos klaidos užsibrėžiau tikslą, kad kitą kartą turiu laimėti pirmąją vietą. Kito „Gradus ad Parnassum“ konkurso teko laukti trejus metus. Taigi šiomet pabandžiau dar kartą. Dalyvaavau vyriausiųjų kategorijoje ir pelniau pirmąją vietą. Taigi išsipildė mano svajonė!

J. S.: Vau! Sveikinu!

G. K.: Labai ačiū. Ne be reikalo mokytojai ragina pasirodyti, dalyvauti konkursuose. Jie visada sako, kad gaila būtų neparodyti įdėto darbo.

J. S.: Esi tokia jaunutė, o jau pasiekei savo tikslą! Sakoma, kad įgyvendinus vieną, ateina naujas.

G. K.: Galbūt ir norėtusi, kad mano pastangas pamatytų kiti, bet nemėgstu girtis. Esu labai savikritiška. Nors man žmonės sako, kad gerai groju, gražiai pasirodžiau, bet žinau, kad visada galima ką nors padaryti geriau. Galima tobulėti. Reikia norėti veikti, nesėdėti užsidarius namuose. Praeitais metais įgijau nepakartojamos patirties Norvegijoje. Dalyvaavau „Muzikiniame inkubatoriuje“. Jame dalyvaavo mokiniai iš Balstogės ir Bergeno. Iš Suvalkų muzikos mokyklos buvau pakviesta tik aš. Projekto tikslas – padėti jaunimui plėstis muzikos srityje, integruotis svetimoje aplinkoje. Ten pažinau tikrai daug jaunų žmonių, įgijau patirties, naujų įgūdžių.

J. S.: Tikiu, kad daugiausiai palaikymo sulauki iš šeimos.

G. K.: Esu labai dėkinga savo šeimai. Palaiko mane tėvai, sesuo,

seneliai, pažįstami. Jeigu kas nors man nepasiseka, jie man sako: „Bandyk dar! Tikrai pavyks!“ Tai skatina nepasiduoti. Štai, pavyzdžiui, per koncertus tenka patirti nemažai streso. Būna nusileidimų, bet būna ir pakilimų. Nepavykę koncertai duoda man spyrį. Žinau, kad galiu geriau pagroti.

J. S.: Turbūt nėra geresnio varianto už tėvų palaikymą, jų tikėjimą mumis. Džiaugiuosi, kad turi tokią didelę palaikymo komandą. Gal meilę muzikai išreiški kurdama, komponuodama kūrinius?

G. K.: Pridursiu, kad be klarneto privalomai mokomės groti pianinu. Kartais prisėdu prie jo ir bandau ką nors savo sukurti. Būna, kad pradėdu groti mėgstamą kūrinių ir bandau jį šiek tiek pakeisti. Nepatinka man plagijavimas. Žinoma, klasikos kitaip negalima pagroti, tačiau pasirinkdama šiuolaikinės muzikos kūrinius keičiu juos, pridedu ką nors savo.

J. S.: Grojant tiek metų, muzika turėtų reikšti Tau labai daug.

G. K.: Per muziką galiu išreikšti savo jausmus. Esu romantikė, man patinka romantizmo epochos muzika. Šopenas, Šubertas. Mėgstu ir šiuolaikinę muziką, pavyzdžiui, džiazą.

Nuo džiazos muzikos, patiriamų emocijų scenoje, nepakartojamo jausmo grojant orkestre perėjom prie filmuojamų pasirodymų, kurių neįmanoma išvengti. Nors jie ne itin malonūs, galima baimę nugalėti. Gabrielė labai nedrąsiai išpažino, kad neseniai su Suvalkų vaikų chorą ir orkestru dalyvavo projekte „Mam talent!“ Varšuvoje. Deja, nesužinojau, kaip jiems sekėsi. Projekto sutartis neleisdžia dalyviams atskleisti rezultatų. Atsakymą sužinosime rugsėjį, kai prasidės 9-oji Lenkijos talentų pramoginės televizijos programos laida. Nepažiupsokime! Sekime! Žiūrėkime!

„Jotvos“ jubiliejus ir už durų likę faktai

ALGIS UZDILA

2016 m. rugpjūčio 12 d. Lietuvių kultūros namų Punske choreografinis sambūris „Jotva“ atšventė iškilmingą savo veiklos 65-ąjį jubiliejų. Scenoje vyko įspūdingas koncertas, kurį surengė esami sambūrio šokėjai, palikdami kampelį kviestiniams buvusiems sambūrio šokėjams–pensininkams bei dabartiniams „Vyčiams“, kurie kitados taip pat šoko „Jotvoje“.

Koncerte stengtasi buvo pateikti istorijos iš ilgametės sambūrio praeities. Ir tai pažadino giliai atmintį nugrimzdusius prisiminimus. Todėl ir panūdau dar kartą grįžti prie ano tarpsnio, kuris po koncerto iškilo visu ryškumu – šventė pažadino rimties būklėje glūdinčią atmintį, ir ėmė žmonės prisiminti dar širdyse gyvą

praeitį. Todėl apie šį tą verta ir papildomai užsiminti, ir visa tai priminti platesniam mūsų skaitytojų ratui.

Šiandieną ir patys kultūros namai, ir jų scena bei visa jos įranga su techninėmis galimybėmis neatpažįstamai pasikeitę. Mūsų darbo pradžios laikais reikėdavo ne tik koncertinę medžiagą rinkti ir programą komponuoti, bet turėjome ieškoti ir kampelio, kuriame būtų galima parodyti, ką turime parengę. O jau ir mes gyvenome palyginti pakenčiamais laikais. Buvo mokykla su ilgoku koridoriumi, kur šokėjai savo išmone montuodavo iš ožių ir lentų pakylą. Kad darbas būtų lengvesnis, drauge su kitais kultūros namų sambūriais užsisakėme pas meistrus didžiules devynias dėžes, kurias sudėjus sporto

salėje dugnais į viršų ir ant jų pataisius išklotę buvo galima šokti, dainuoti, groti ar deklamuoti. Scenos foną sudarydavo siena, ant kurios kabinamos buvo austinės lovatiesės. Jeigu norėjome iškabinti kokią nors koncerto vedamąją mintį, iškarpytas raides moterys smaigtukais ar siūlu tvirtindavo prie audinio. Nebuvo kilnojamų vamzdžių, prie kurių kabinami išrašyti tekstai ar kiti dekoracijų elementai, arba dar geriau – per kompiuterį į ekraną metamas tekstas bei nuotraukos. Montuojant muziką vėlgi nereikia sukti magnetofono ritės, karpyti ir klijuoti juostų, kad joms besisukant per sandūrą ritmo nebūtų nei per daug, nei per mažai, ir kad žaizda kuo mažiau girdėtųsi. Norintys pasipraktikuoti tegul pabando lygiai prismaigstyti raides į žodžius ir eilutes, kad ir iš tolo atrodytų tekstas lygus, ir supras anų laikų technines galimybes bei rankų su akimis gebas. Šiandien dauguma tų visuomeninių lieka anoniminiai herojai. Prisiminti ir aš galiu jau tik Teklę Paransevičienę. Toji Teklė, šalia legendinių šokėjų Jūratės Kardauskienės ir Onutės Kuosaitės–Batvinskienės – pati esanti ilgiausio stažo šokėja, vieną dieną eina pro mus su ilga pražydušios obels šaka į mokyklą, ją įstato į flakoną, kad žiūrovams salėje būtų jaučiau sėdėti. Skelbimus vėlgi reikėdavo ranka rašyti ir

Iš „Aušros“ archyvo

Iš kairės: A. Uzdila, A. Uzdilienė, B. Sabeckas iš Australijos, A. Sagienė ir L. Sagys iš JAV

Iš „Aušros“ archyvo

piešti ornamentus, ir pagaminti jų tiek egzempliorių, kad visuose kaimuose būtų galima iškabinti. Ir metų metais tai darydavo Teklė. Nežiūrint to kartą pirmasis „Jotvos“ šokių grupės vadovas Juozas Maksimavičius gailavo, nebuvęs koncerte, nes nieko nežinojęs. Kitąmet Teklė vieną skelbimo egzempliorių atvežė į Ozkinius ir naktį pakabino prie Maksimavičių namo laukujų durų.

Šalia šių legendinių šokėjų, paminėti reikia garbingas Vaičiulių Sigitas, Angelės Šliaužienės, Onutės Jonušonytės-Uzdilienės šeimas, iš kurių jau trys kartos šoka „Jotvoje“. Tokių šeimų gal yra ir daugiau, bet ir aš ne viską galiu prisiminti. Norėjęsi paminėti čia daug entuziastų, ilgamečių šokėjų, tačiau bijau leisti juos vardinti, nes visų nesuminėsiu... Buvo šokėjų, kuriems nei darbas, nei atstumas niekad netrukdydavo dalyvauti sambūryje, kada tik buvo jie reikalingi. O jubiliejų proga net ne visus pajėgėme pasikviesti vėl pašokti scenoje.

Padėkoti noriu ir savo ištikiškai gyvenimo draugei Alicijai, kad visuomet dėl šokėjų sutardavome, visuomet mane palaikydavo ir

kūrybiniu, ir fiziniu darbu. Mūsų namai Punske šokėjams būdavo atviri. Pas mus kabėdavo „Jotvos“ rūbai, Alicija juos ir skalbdavo, ir lygindavo, ir prireikus taisydavo. Todėl nunistebkite, kad ir šiemet kažkuris šokėjas, atsiimdamas iš kultūros namų kostiumą, nustebo, kad pačiam juos reikšią išsilyginti. Prieš kiekvieną koncertą mūsų namuose būdavo didžiausias šurmulyš – rinkdavosi visi šokėjai, kopdavo į trečiame aukšte esančią palėpę, traukdavo iš spintų rūbus, rengdavosi, čia palikdami savo drabužius, atsirengdavo tik grįžę po koncerto, ir tik tuomet eidavo į vakarienę. O garsūs mūsų baliai būdavo ir po geresnių repeticijų. Krikdami namo sušunkame: „Šiandien renkamės pas Teklę baliavoti“. Jeigu Teklė nesutikdavo, išmaudydavome sniege, ir visuomet kviesdavosi į savo namus visą šią laukinę šutvę. Kitą kartą rinkdavomės kur kituose namuose. Būdavo, kad nugirdę tėvai patys kviesdavo mus pas save, privirdavo kukulių, ir būdavo vaisės iki išnaktų. Šiaip jau reiklūs nebūdavome – svarbu drauge pasisėdėti, pabendrauti, taip artimiau visi susigyvendavome. Yra rūgštaus pieno, prisišutiname

bulvių – ir balius. Tie baliai nelenkdavo ir mūsų namų. Kartą atėjusi Teklė pareiškė: „Šiandien ilgiau negaliu būti, kaip iki keturių“ (supraskite – ryto).

Tokia atmosfera lydėjo mus visą gyvenimą. Dėl to geriausi Punske likę mūsų bičiuliai ir yra šokėjai.

Dar ne vienas vyresnis žiūrovas veikiausiai prisimena Motinos dienos švenčių metu du kartus surengtą koncertą „Eglės legenda“ pagal S. Nėries eiliuotą lietuvių pasaką „Eglė, žalčių karalienė“. Nors koncertas vyko išties, be pertraukų, bet jį sudarė trys dalys, vykusios trijose sferose: žemėje, jūroje, gintaro rūmuose.

Kad nekeičiant dekoracijų lengviau žiūrovas klaidžiotų po tas sferas, dekoracijoje į vieną audinį įkomponuotos buvo visos šios trys sferos. Drobė didžiulė, bene devynių metrų ilgio ir trijų pločio. Ją atlikti reikėjo ir sumanumo, ir nemažo kūrybiškumo. O ir laisvos vietos jai ištaisyti tapant tik mūsų palėpėje buvo galima rasti. Priminkime šios tapybos autorės – tai Jūratė Nevulienė ir Aldona Vaicekauskienė, tylios, bet legendinės „Jotvos“ rėmėjos. Prisiminkime ir pirmus Eglę ir Žilviną – Janina (Vaznelytė) ir Vitas Dzemionai. Abiejuose koncertuose tekstus skaitė Kreivėnų kaimo ūkininkas Jonas Žukauskas, abukart Eglės tėvo vaidmeny buvo Jurgis Valinčius.

Džiaugiamės, kad visais laikais būdavo daug norinčių dalyvauti mūsų sambūryje. Kartais net vaikai prašydavo mamų vesti juos į repeticijas, ir mamos juos atveddavo. Ačiū jums, mielieji mūsų žmonės, už šitą bendrą mūsų entuziazmą. Tačiau problema būdavo, kuo šokėjus aprengti. Čia prisiminti reikia daugelį kuklių rėmėjų. Teresė Pečiulytė-Uzdilienė savo išgalėmis parūpino medžiagą vaikų rūbams, Aldona Vaicekauskienė

nemokamai kostiumus siuvo, Teklė Valinčienė savo siūlais siuvinėjo prijuostas ir rankoves.

Tų legendinių rėmėjų, apie kuriuos šiandien jau nebekalbame, buvę ir daugiau. Vienas jų – Romas Vitkauskas, pats ir šokdamas, ir nešokdamas, visuomet kiek galėdamas palaikė ir kuo galėdamas gelbėjo šią šokėjų grupę. Bene labiausiai įsimintina yra tai, kad „Jotvai“ keliant sparnus skrydžiui per Atlantą į VIII laisvojo pasaulio šokių šventę 1988 metais išrūpino Lietuvoje sambūriui naujutėlių moteriškų ir vyriškų tautinių kostiumų komplektus dvylikai porų. Pirmą kartą šokėjai Punske apsirengė tikrais tautiniais drabužiais. (Iki tol kostiumus turėjome tik savo dizaino ir siuvimo.) Kiek šiandien toks kraitis kainuotų, jeigu turėtume tai įsigyti už savo lėšas – sunku net ir įsivaizduoti. Taigi ir Lietuvoje buvę didelių legendinių „Jotvos“ rėmėjų – be šiaip daug kur pasižymėjusio Jono Juračiaus, šiuo atveju paminėti reikia Praną Kundrotą – Kučiūnų kolūkio pirmininką. Valsčiaus viršaitis Romas supirko sutartą kiekį sėklinių

Iš „Aušros“ archyvo

kviečių, už ką Lazdijų rajono kolūkis padovanojo tautinių rūbų komplektus. Garsusis mūsų tautodailininkas Kanadoje Antanas Tamošaitis pamatęs juos įvertino ne tik esant meniškusi, bet ir autentiškusi.

Noriu paminėti ir dar vieną legendinį „Jotvos“ rėmėją – Joną Nevulį, ilgametį šokėją ir metų metais besirūpinantį scenos apšvietimu bei koncertų įgarsinimu. Šiandien prisigyvenome tiek, kad turime etatinį

darbuotoją. Kiek tai vadovams atpuola rūpesčių? Reikia padėkoti ir tiems kolegoms mokytojams, kurie geranoriškai prieš koncertus po paskutinės pamokos iš klasių su vaikais išnešiodavo kėdes į sporto salę, kad žiūrovai turėtų kur patogiai atsistoti, ir dar prigrėsdavo sudėti jas tvarkingai, o pirmadienį prieš pamokas vėl su tais savo vaikais atsirinkdavo kėdes ir susinešdavo į klases. Tai visų mūsų indėlis į šios bendruomenės kultūrinę prusą. Iš didžiųjų „Jotvos“ rėmėjų Lietuvoje paminėsiu ilgametį „Lietuvos“ ansamblio vadovą Praną Budrių. Jam pasiskundžiau, kad neturime iš kur gauti dainos „Vai žiba žiburėlis“ įrašo, o norime statyti šios dainos pagrindu jau sukomponuotą baigiamąjį šokį, skirtą Motinos dienos šventėms, nes lig šiol atliekame netinkamą šokį pagal argentinietišką melodiją. Sukvietė jis savo dainininkus į garso įrašų studiją, tie padainavo, ir studijai įrašius gavome pageidaujama dainą.

(Bus daugiau)

Iš „Aušros“ archyvo

Derlinių vainikai, žolynai, procesija

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Žolinės – tai tituliniai Punsko parapijos atlydai. Nuo kun. I. Dzermeikos laikų per Žolines procesijoje nešami derlinių vainikai, o nešantieji jaunimo vėliavą ir altorėlius puošiasi tautiniais drabužiais. Labai pagirtina, kad visi LLEKD ansamblių dalyvavo procesijoje: kas nešė savo nupintą vainiką, kas ėjo prie vėliavos. Merginos nešė Marijos statulą. Neabejingi atlydams buvo ir mūsų svečiai. Aukojimui jie atvežė iš Vilniaus duoną, o procesijoje nešė derliaus kraitelę. Visi ansamblių dalyviai ėjo procesijoje su žolynų puokštėmis. Etnologai mano, kad ši šventė pirmiausia yra krikščioniška, vadinama Švenčiausiosios Mergelės Marijos dangun ėmimo diena, tačiau šventės tradicijos susipina su pagonybės laikų papročiais. „Ši šventė tarsi susigrobusi tam tikrą dalį senųjų papročių, ko gero, dar iš pagonybės laikų. Ji švenčiama tuo laiku, kai jau subrandintas derlius. Kad šventė atėjo iš senų laikų, rodo ir pats pavadinimas. Mūsų krašte vadinama Žolinėmis, o kitur Dzūkijoje dar žinomas Kopūstinės pavadinimas, nes tai metas, kai kopūstai jau baigia sukti galvas. Svarbu, kad jie užaugtų kieti, kad kirmėlės jų nepribaigtų“, – pasakoja etnologė N. Marcinkevičienė.

Kaip padėka už naują derlių labiausiai žinomas, iki šių dienų išlikęs paprotys – ne tik žolynų šventinimas, bet Punsko parapijoje ir derlinių vainikų šventinimas bei jų nešimas procesijoje. Vainikuose svarbiausios javų varpos, bet dedama ir grūdų, sėklų, vaisių, žalumynų.

N. Marcinkevičienė toliau pasakoja, kas šventė yra susijusi su svarbiausių lauko darbų pabaiga, vasaros ir rudens sandūra. Tai rodo ir lietuviškas jos pavadinimas – Žolinė (Dzūkijoje vadinama Kopūstine). Tai atsisveikinimo su želmenimis ir gėlėmis diena. Javai jau nupjauti ir suvežti, uogos ir vaisiai surinkti, privirta uogienių. Moterys šią dieną rinkdavo gražiausias laukų gėles (rugiagėles, ramunes, raudonusius dobilus, aguonas, vėdrynus, čiobrelis, rūtas, diemedžius, linelius, kar Kliukus, jurginus ir daugybę kitų), vaistažoles. Pašventinta puokštė (kaimo žmonės atneša pašventinti naujojo derliaus gėrybes ir žolynus) laikoma pagarbiai, ji sudžiovinama ir užkišama namuose (kaimo gryčioje) už šventųjų paveikslo. Išdžiūvusi puokštė naudojama užėjus perkūnijai, žmogui ar gyvuliui susirgus. Ja smilkomi namai. Taip pat gelbsti nuo maro, bado, gaisro bei kitų negandų.

Ūkininkai šiai šventei iškepavo duonos iš naujo derliaus ir padarydavo alaus, giros. Žolinių švęsti susirinkdavo visa giminė. Taigi ir į Punsko Žolinių atlaidus susiburia ne tik giminės. Suvažiuoja ir aplinkinių parapijų žmonės dalyvauti šv. Mišiose, pasigrožėti vainikais, pasiklausyti festivalio dainų ir muzikos, pabuvoti vakaro koncerte. Visų dėmesį patraukia vainikai, todėl juos ir pina ne tik Punsko parapijos, Punsko valsčiaus kaimai, bet vainikų atvežama taip pat iš kitų parapijų. Jau ne pirmą kartą dalyvauja lietuviai su savo vainikais iš Rimkežerių,

Žagarių, Suvalkų, Seinų.

Žolinių šventė Punske – tai didelis aplinkinių kaimų, parapijų lietuvių susibūrimas. Atvyksta ir svečių iš didžiosios Lietuvos. Susiburiama ne tik pasimelsti, bet ir pabendrauti, pasėdėti prie vaišių stalo ar namuose, ar kur kitur.

Derlinių vainikų nuotraukų autorius – Valdas Žilionis

Geras oras už gerą nuotaiką!

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Šiomet vasara pagailėjo šiltų oro pliūpsnių. Tikėjome, kad praėjus liepai bent rugpjūtį pavyks šiek tiek pasimaudyti saulės spinduliuose. Ne vienas sakė: „Nejaugi ir Žolinės bus tokios prastos, kaip visa vasara?“ Gal kažkas taip šnekėjo, tačiau Lenkijos lietuvių jaunimo sąjunga (LLJS) buvo tikra, kad jų organizuojamos Estradinių dainų šventės neišbaidys jokie lietūs. Jie žinojo, kad Žolinių šeštadienis bus jų ir tik jų, jeigu daug šypsosis ir teigiamai mąstys, tai ir giedra pas juos atkeliaus.

Rugpjūčio 13-osios rytas jaunimui buvo itin sunkus. Iš vakaro šauniai šventė „Jotvos“ 65-ąjį gimtadienį, kuriame netrūko nei geros muzikos, nei pilvą lepinančių skanumynų. Išaušus rytui reikėjo keliauti prie Lietuvių kultūros namų scenos puošti. Čia atėjus dingo visos kojų nuovargis. Pasipuošę šypsenomis, užkabino dekoracijas, iškėlė scenos viršuje užrašą „Žolinės“ ir taip pradėjo pačią gražiausią vasaros trijų dienų šventę.

XXII estradinių dainų šventę LLJS pasitiko, drįstu pasakyti, išties įspūdingai. Jos vedėjai buvo energingi jaunuoliai Irmina Liškauskaitė ir Tomas Senda. Nors šie apgailestavo, kad nepavyko prisišaukti šilto oro, garsiais plojimais, linksmomis trypimais ir smagiomis dainomis tikrai nuvyta visus aplink Punksą susibūrusius debesis.

LLJS rengiama šventė, tai mūsų krašto muziką mylinčio jaunimo diena. Joje pasirodo įvairaus amžiaus moksleiviai ir studentai. Šiomet dalyvavo Anastazija Murauskaitė, Patricija ir Kamilė Valinčiūtės, kurioms akompanavo žavioji Gabrielė Krauskaitė. Po jų pasirodė Diana Kogačiauskaitė, Ina ir Matas Pečiuliai bei

Stasys Simanauskas. Taip pat scenoje išvydome Artūrą Bagdonavičių, o vėliau ir Arnoldo Vaznelio grupę, kuriai dar priklauso Aidis Staskevičius, Darius Baliūnas ir Valdas Šupšinskas.

Anastazija, tai licėjaus moksleivė, debiutavusi šių metų „Dainorėlyje“. Koncerto vedėjai neapsiriko teigdami, kad jos balsas ne vieną sužavėjo. Ji apdovanota nepaprastu balso tembru. Gaila, kad padainavo tik vieną dainą. Anastazijos būtų galima klausytis ir klausytis. Patricija ir Kamilė – ilgametės mūsų krašto koncertų dalyvės. Šį duetą pamilo tiek jaunesnioji, tiek vyresnioji karta. Diana Kogačiauskaitė – su gitara nesiskirianti gražių lietuviškų dainų atlikėja. Jos ramumas gali palepinti kiekvieno sielą. Apie Inos, Mato ir Stasio trijulę daug rašyti nereikia. Užtenka juos išgirsti, kad kojos pačios imtų trypti smagiu praėjusio šimtmečio muzikos ritmu. Artūras, tai LLJS narys, daug patirties įgavęs „Jaunystės“ choro dainininkas. Scenoje jis jaučiasi kaip žuvis vandenyje.

Arnoldo grupė sceną įkaitino neatsibostančiu kūriniumi pagal Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės eiles.

Kaip žinia, LLJS neapsieina be siurprizų žiūrovams. Šiomet jie į Punksą pasikvietė šešių narių grupę „Džentelmenai“ iš Plungės. Kas jie? „Esame grupė, kuri groja gyvai. Kol kas perdainuojame įvairiausias populiarių atlikėjų dainas, kuriame „koverius“, savaip improvizuojame. Vestuvinių dainų stengiamės vengti, jei ir perdainuojame, tai darome savaip. Esame perdirbinėtojai, o ne kopijuotojai“, – rašoma viename „Plungės“ laikraščio straipsnyje. Šventėje dalyvavusieji galėjo savo ausimis įsitikinti, kad šie vyrukai apdovanoti nepaprastais balsais ir, kas nuostabiausia, jie tikrai dainuoja gyvai!

Tą vakarą žiūrovai plojumus dovanavo šventės dalyviams ir svečiams, o LLJS didžiausius padėkos žodžius skiria Punksko savivaldybei, Lietuvių kultūros namams, Robertui Slovikiui ir Raimundui Vailioniui.

Ištikimas gimtajai žemei

Išlydėjus Anapilin Joną Petroną

JANINA MACUKONIENĖ

Birželio 29-ąją amžinojo poilsio iškeliavo garbingas mūsų krašto žmogus, didelis patriotas, giesmininkas, darbštuolis ūkininkas Jonas Petronas.

Jonas gimė 1928-aisiais Žagariuose, Antano ir Ievos (Pakutkaitės) Petronų šeimoje. Gausioje šeimoje augo vyresnis brolis Antanas, sesuo Adelė ir jaunesnieji Marytė, Onutė, Vincukas, Magdutė ir Jurgis. Iš aštuonių vaikų brandaus amžiaus sulaukė penki. Sunkūs karo ir pokario

metai pasiėmė trijų vaikų gyvybes: repatriacijos metu Lietuvoje mirė kelerių metų Vincukas, pokariu sunkiai, ne pagal savo amžiaus galimybes dirbdama pas svetimus paliko šį pasaulį keliolikos metų Onutė, o jauniausias, per karą Lietuvoje gimęs Jurgis taip pat gyveno vos 14 metų. Šeima buvo jau apraudojusi taip pat vyriausiąjį brolių Antaną, dingusį karo sukuriuos, bet šis po daugelio metų atsiliepė iš Anglijos, o iškeliavo Anapilin sulaukęs garbaus amžiaus.

Jono vaikystę ir paauglystę sujaukė karas. Gražiai nemažame (per 20 ha) plote ūkininkavusius Petronus, turėjusius pačiame vidury, tarp Alno ir Duselio, gražiai sutvarkytą sodybą, okupacinė vokiečių valdžia išgujo 1941-aisiais į Lietuvą. Kaip pasakojo Jono sesuo Adelė, dauguma Žagarių gyventojų neatlaikė spaudimo ir ryžosi palikti gimtuosius namus pasiguosdami, kad keliauja pas brolius lietuvius į tėvynę Lietuvą, net nesuprasdami, kad ten jau šeiminkauja kitas

okupantas ir, aišku, nežinodami, kad tokiais sudėtingais vingiais pasisuks istorija. Petronų devynių asmenų šeima (tėvai su septyniais įvairaus amžiaus vaikais) išvyko pasiėmusi, kiek tilpo vežime. Tėvas vežėsi arkliais mantą į Dalgėnus Vilkaviškio apskrityje, kitus šeimos narius nuvežė sunkvežimiu. Nors nesmagu svetimuose namuose, bet sąlygos buvo neblogos. Gaila, kad gyveno Dalgėnuose neilgai. Karui pasisukus kita linkme, sugrįžo į Petronų gyvenamą ūkį vokietis (folksdoičius), pavardė Žolynas, tad viską palikus reikėjo kraustyti ir ieškoti gyvenamos vietos arčiau Vilniaus, lenkų apleistose sodybose. Žolynas pasiūlė vyriausiajam Petronų sūnui Antanui likti pas jį darbininku. Vėliau jį vietoj savo sūnaus Gedimino pasiuntė į frontą. Visi manė, kad Antanas žuvo, bet jis, išgyvenęs mūšių pragare, kaip belaisvis pateko į britų laivą ir Anglijoje šiaip taip susikūrė visai neblogas gyvenimo sąlygas, vedė. Ilgėjosi tėvų, brolių, seserų, bet nežinojo, kur jų ieškoti. Palikęs Lietuvoje, nesitikėjo, kad šeima gali būti grįžusi į Žagarius. Tik po daugelio metų dėl visa ko pasiuntė laišką į apleistą gimtinę ir... suteikė visiems neapsakomo džiaugsmo.

Palikę Dalgėnuose Antaną, Petronai kartu su kitomis bendro likimo šeimomis apsigyveno apleistam dvare netoli Trakų. Kambariai buvo gražūs, – prisimena Adelė, – tik valgyt nebuvo ko. Keliolikos metų Jonas turėjo padėti rūpintis dar visai

Iš Petronų šeimos albumo

Jonas (iš kairės) po giesmininkų-kovotojų apdovanojimo švenčiant lietuviškų mišių Seinų bazilikoje atgavimo 30-metį

Iš Petronų šeimos albumo

Vestuvinė Jono Petrono ir Marytės Bartnykaitės nuotrauka

mažais savo broliukais ir sesutėmis. O gyvenimas buvo labai pavojingas. Pasitraukus vokiečiams pas Petronus užsukdavo Lietuvos partizanai. Stribai už tai išsivedė tėvą. Užėjęs vieną kartą rusų kareivis vedėsi paauglę Adelę į atskirą kambarėlį. Ji šiaip taip išsiplėšusi pradėjo bėgti, kareivis šovė, bet, laimei, kol jis užsitaikė šautuvą, Adelė spėjo pabėgėti tolokai, tad nepataikė. Tuo metu Jonas su sesute Onute pasislėpė po lova, o mama su mažaisiais pabėgo pas kaimynus. Po šių įvykių jau nebuvo galima pasilikti tame dvare. Jonas, pasikinkęs arklį, surado Adelę, prisiglaudusią Lietuvos policijos nuovadoje, ir su mama bei kitais vaikais išvažiavo į Rūdiškės. Visi nerimavo, kad tėvas, jei ir išliko gyvas, čia jų nesuras. Visų džiaugsmui jis po kiek laiko visgi surado Rūdiškėse pasislėpusią šeimą.

Nematydami jokios ateities sovietų valdomoje Lietuvoje ir bijodami represijų, Petronai nusprendė bandyti sugrįžti į tėviškę. Prieš tai ryžosi pasiūsti vyriausiąją, dar nepilnametę, dukrą Adelę į Žagarius, kad patikrintų, ar įmanoma vėl įsikurti savo namuose. Paauglės nuo-

tykiams kelionėje pėsčiomis nuo Vilniaus apylinkių iki Žagarių ir atgal aprašyti galima būtų sukurti dar vieną filmą „Ekskursantė“. Be galo pavojinga ir sunku buvo taip keliauti dar nesibaigusio karo sąlygomis. Iš dukros sužinoję, kad netoliese gyvenančiai tetai pavyko sugrįžti ir kad jų sodyboje dar išlikusi troba esanti tuščia, Petronai ryžosi kelionei namo. Sugrįžusi šeima rado tik trobos sienas ir stogą. Lubos, grindys ir visa, kas buvo viduje, kažkam pravertė. Mediniai ūkio pastatai sunaudoti kurui. Niekas grįžtančiųjų nelaukė. Buvo liepiama vykti atgal. Ir ne tik liepiama. Naktimis užpuldavo ginkluotos gaujos ir visaip grasindavo. Lenkų banditai kartą labai sumušė tėvą. Paauglys Jonas su pora draugų buvo pasitraukęs į pogrindį. Ar jie buvo susisiekę su

Lietuvos partizanais, dabar galima tik spėlioti. Laiku su juo pačiu apie tai nesusipėta pakalbėti.

Kaip gyventi nieko neturint tuščiose sienose? Adelė prisimena, kaip tėvas parnešė pripjovęs glėbį senų viksvų, pažėrė troboje ir, mamai jas apklojus, visa šeima sugulė po kelionės pailsėti. Artėjo žiema, o valgyt nebuvo ko. Mama pasakė visam gyvenimui vaikų atminty išlikusius žodžius: „Turim skirstytis, nes kitaip visi mirsim badu“. Darbštūs buvo Petronų vaikai. Išlikę pasakojimų apie motinos Ievos nepaprastą stiprumą ir darbštumą. Taigi visi sunkiai dirbdami pas tuos, kurie nebuvo repatrijuoti, kažkaip gynėsi nuo bado. Aišku, tai turėjo įtakos anksčiau Onutės, Jurgučio mirčiai. Jonas, kaip vyriausiasis sūnus, daugiausia dirbo su tėvu namuose. Reikėjo pastatyt kluoną, tvartą, po keleto metų

Iš Petronų šeimos albumo

Jonas ir Marytė Petronai su Jono krikšto dukra Birute Pacukonyte-Gausiene

pastatė taip pat trobą.

Seserims ištekėjus gyveno su tėvais, o 1965–aisiais pats vedė žymiai už save jaunesnę Marytę Bartnykaitę iš Skarkiškių. Abu sutuoktiniai ištvėrimingai dirbo, slaugė senatvėje ir palaidojo Jono tėvus, kaip ir kiti Žagarių gyventojai, dalyvavo visuomeniniame gyvenime.

Jonas išsiskyrė iš kitų savo patriotiškumu. Buvo vienas iš nedaugelio tų, kurie ištikimai per 10 metų kovojo dėl teisės gimtąja kalba melstis Seinų parapijėje bažnyčioje. Nepaisydamas grasinimų, patyčių ir įvairių sunkumų, kas sekmadienį vyko į Seinus ir dalyvavo Sumoje, kad po jos su kitais susipratusiai tautiečiais galėtų lietuviškai pagiedoti, tuo įrodydami, kad Seinų parapijoje gyvena lietuviai. Ta „kova“ atrodydavo kartais beviltiška, ypač tada, kai giedotojų darėsi vis mažiau ir kai jų persekiojimams aštrėjo... Tačiau saujelė tikrų mūsų patriotų, tarp kurių buvo Jonas Petronas, ištvėrė iki galo ir įpūtė gęstantį lietuviybės židinį, kad dabar galėtume visi jaustis pilnateisiai Seinų parapijiečiai ir tikintieji.

Gražinus tikintiesiems Žagarių

bažnytelę, Jonas buvo uolus jos lankytojas, o kai 1984–aisiais medinė bažnytelė sudegė, reikšmingai prisidėjo prie jos atstatymo. Jo pavardę randame Žagarių bažnyčios atstatymo komiteto pasirašytame dokumente, kuriuo buvo kreipiamasi šiuo reikalu į tuometinį Seinų kleboną, randame (tarp 10 kitų pavardžių) taip pat „Testamentu“ pavadintame dokumente, kuriame buvo pareikšta statytojų valia, jog šioje bažnyčioje visada būtų atnašaujamos šv. Mišios lietuvių kalba.

(„Testamento“ originalas įmūrytas prie bažnyčios kertinio akmens.) Petronai prisidėjo prie šventovės statybos darbų, o vėliau nuoširdžiai joje meldėsi, dalyvavo iškilmėse. Jonas, pasižymintis gražiu balsu, giedojo per pamaldas ir savo kaime prie

Jonas su žmona ir broliene savo namuose

mirusiųjų. Nustojo lankęs Žagarių bažnytelę tik kelis mėnesius prieš mirtį, kai liga prikaustė prie lovos ir vežimėlio.

Jonas buvo veiklus visuomenės narys. Dažnai atstovavo Žagariams lietuvių draugijų susirinkimuose, dalyvaudavo visuomeninėse talkose, suėjimuose. Mėgo bendrauti su žmonėmis. Įdomu buvo su juo pasikalbėti, nes daug žinojo apie praeities įvykius, buvo apsiskaitęs. Gaila, kad Jonas savo valia atsisakė kiekvienam priklausančio senatvės poilsio. Nebuvo kam perduoti taip sunkiai po karo atgautos tėviškės, Petronai nesusilaukė palikuonių, tai gal dėl to iš paskutiniųjų ūkininkavo, atiduodamas gimtajai žemelei paskutines jėgas. Atrodė, užteks dar jų ilgam, nes joks bendraamžis negalėjo prilygti Jono Petrono veiklumui, tačiau liga pakirto staigiai ir klastingai.

Tegul Gerasis Dievas amžinąja laime atlygina Jums, Jonai, už drąsą, ryžtingumą, už visus darbus visuomenės ir šeimos labai bei teatreidžia už paklydimus, kurių kiekvieno gyvenime pasitaiko.

Jonas (gilumoje), Dusnyčios-Žagarių etnografinio ansamblio dalyvis, Kovo 11-ąją Krasnagrūdoje

Petras Gucevičius (1924 04 27–2016 07 21)

Liepos 21 d. Druskininkuose mirė Petras Gucevičius, savo vardą ir pavardę perdavęs sūnui – kunigui Petru, kuris patarnauja Seinų ir Žagarių lietuviams. Tad susibūrę parapijiečiai skubėjo vieni į šermenis, kiti į laidotuves. Šermenyse gedulingas maldas kalbėjo ir giedojo Seinų bažnytinis choras, o kitą dieną, prieš laidotuves, rožančių sugiedojo Žagarių bažnytėlės choras. Gedulingose mišiose dalyvavo apie 20 kunigų, giedojo jaunimo grupė iš Ratnyčios bažnyčios. Buvęs bibliotekos vedėjas, Sibiro tremtinys, vienas iš Rezistencijos ir tremties muziejaus steigėjų ir vedėjų Petras Gucevičius palaidotas Ratnyčios kapinėse.

EUGENIJA SIDARAVIČIŪTĖ

Devyniasdešimt dvejų metų iškeliavo Amžinybėn Petras Gucevičius, nepaprasto darbštumo ir gabumų žmogus, buvęs politinis kalinys, Lietuvos patriotas. Velionis buvo neeilinis, darbštus žmogus. Mylėjo Dievą ir mokėjo Jam dėkoti.

Kai Pirmojo pasaulinio karo liepna nušlavė visą Silgionių kaimą Butrimonių valsčiuje, Alytaus apskrityje, Jo tėvui, vidutiniam valsctiečiui, teko kurtis plyname lauke. Sugangrenavus kelio sąnariui, dvidešimt aštuonerių metų mirė motina, palikdama tris vaikus: 7 m. Vinčą, 5 m. Petrą ir 3 m. Onutę. Vaikystėje skaidrino dienas tik šviesiausi prisiminimai iš Silgionių pradinės mokyklos, kurią baigė 1937 m. Šaulys, mokytojas Aleksius Grinkus, mylįs savą kraštą, kiekvieną dieną pasisveikindavo šūkiu: „Vilnius ver-gauja“. Pradinukai atsakydavo: „Vis tiek atvaduosim jį“. Po to būdavo kalbama malda, burianti į vienumą: „Teikis atsiųsti mums, Viešpatie, Šventąją Dvasią, palaimink mūsų tėvus ir mokytojus, ir tuos, kurie mus veda į gera. Amen.“

Ganydamas tėvų karves, skaitė knygas, kokios tik į rankas pakliūdavo. Kartu su ketveriais metais vyresniu kaimynu Karoliu Petukausku ėmė savarankiškai mokytis vokiečių kalbos. Kadangi Petras Gucevičius per dieną išmokdavo po 70 naujų žodžių, tai

po dvejų metų, jau 1941-aisiais, susikalbėdavo su vokiečiais. Iš jų išprašė deficitinės prekės – geležies, kad tėtis galėtų apkaustyti ir ratus, ir roges. Vokiečių okupacijos metais neakivaizdžiai mokėsi Kauno progimnazijoje (buvo įsteigtas namų mokyimo biuras „Mokslas“). Tuo metu pats išmoko ne tik fotografuoti, bet ir nuotraukas pasidaryti. Kai pusseserės vyras Ražanauskas padovanojo fotoaparata, turgaus dienomis ir sekmadieniais jo neišleido iš rankų. Lietuvą okupavus sovietams, ypač jų išduodamiems pasams reikėjo nuotraukų. Todėl Punioje, Butrimonyse sekmadieniais ir turgų dienomis nufotografuodavo iki 150 žmonių. Pinigai jau ėmė byrėti į kišenes, nes kiekviena nuotrauka buvo įvertinta trisdešimčia rublių.

Deja, 1946 m. jaunystės dienos vis labiau grimzdo į tamsą. Petras Gucevičius, tuo metu Butrimonių bibliotekos vedėjas, suimamas. Sausakimšai „antitarybinių elementų“ buvo prigrūsti kalėjimai, gyvenamųjų namų rūšiai, visokiausios patalpos. Petru Gucevičiui Alytaus

tardymo izoliatoriaus kameroje, kur karaliavo tuntai blakių, nebuvo vietos net ant grindų atsigulti, o Vilniaus Lukiškėse vienoje patalpoje uždaryti duso 300 vyrų. Nuteisė 5-eriems metams. Mat velionis Petras sakęs: „Buvau geras partizanų ryšininkas“. Grįždamas iš darbo 5 km į gimtąjį kaimą, informuodavo miško brolius apie rusų kariuomenės grupuočių

Petras Gucevičius

Iš šeimos albumo

įsiveržimus ir siautėjimą Butrimonyse bei jų apylinkėse. Be to, buvo rasta žmonos seseriai Jo ranka nurašyta daina „Stoviu aš parimus“, kurioje patys pavojingiausi žodžiai pasirodė esą šie:

*„Rankšluosty įausiu: Lietuva, tėvyne,
Tu didvyrių žemė, mes tavo vaikai.“*

Karinio tribunolo teisme Vilniuje „jausta“ į Petro Gucevičiaus gyvenimą dar 5-erius metus. Komijos Abezo lageryje tiesiant geležinkelį naktinėje pamainoje (35–440° C šaltyje) priverstas 10 val. lyginti žvyro krūvas bei per 2 val. nueiti į darbą ir grįžti iš jo. Parai gaudavo 200 g ne vien iš rugių, bet ir įvairių priemaišų iškepto maisto, vadinamo duona. „Visai netekau jėgų, likau vėjo nešamas lapas“, – taip tuos laikus prisimindavo Petras Gucevičius. Laimei, gydytojai pasigailėjo ir pasiuntė į pasitaisymo koloniją. Po dviejų mėnesių paskyrė į lengvesnį darbą – statybas.

1951 m. vasarą, atlikęs bausmę, savo statytu geležinkeliu pasiekė Maskvą, o iš jos – ir Lietuvą. Grįžęs bandė lankyti buhalterių kursus

Kaune. Deja, bendrabučio komendantė įsakė per 24 val. išsinešdinti iš didmiesčio, nes tokiems leistinos gyvenimo vietos – maži miesteliai ir kaimai. Vis dėlto Jis iš paskutiniųjų kabinosi į mokslus – baigė Vabalninko žemės ūkio mokyklą.

Net mirusį J. Staliną išmetus iš Kremliaus, ėmė pūsti gaivesni politiniai vėjai. Petras Gucevičius baigė Klaipėdos veterinarijos technikumą. Jiezo pasų stalo vedėją įtikinus, jog ir pasą, ir pinigus „pavogė“, per neapsižiūrėjimą išduotas toks asmens dokumentas, kuriame neliko teistumo straipsnių. Tada prieš Petrą Gucevičių nutįso šviesūs keliai. Baigė Kauno žemės ūkio akademiją. Jam patikėdavo jau net ir viršininko pareigas. Aplankė gražiausias Tarybų Sąjungos vietas, net keletą demokratinių respublikų.

1984 m. atvykęs į Druskininkus, aktyviai dalyvavo tremtinių veikloje, tenoru traukdavo jų chore dainas ir giesmes. Ne vienam sutiktajam nuskaidrindavo dienas Jo širdingas žodis, subtilus humoras. Būdamas giliai tikintis, net ir šiokiadieniais

lankė bažnyčią. Vykdavo į Pivašiūnus, Aušros vartus, Šiluvą ir kitas šventąsias vietas melstis.

Petrui Gucevičiui buvo lemta dviejų kontrastingų kalnų tarpukalnėje basomis kojomis eiti per rožių spyglius, pamažu kopiant aukštyn. Kartais šlaituose suboluodavo vienas kitas gėlių karalienės žiedas, bet visą laiką jautė viršukalnėje esant Angelą Sargą. Šventai tikėjo, jog Angelas Sargas Jį išgelbėjo paauglystėje nuo netoliese sprogušios minosvaidžio minos, „sujudino ranką“ kalėjimo administratoriui, kuris užrašė Jį Čiucevičiumi, ir dėl to visą žiemą praleido Lukiškių kalėjime, o ne amžino įšalo žemėje ties geležinkelius. Angelo Sargo dėka Komijos gydytojai dar suspėjo Jį, mirtininką, pasiųsti į pasitaisymo koloniją, o Jiezo pasų stalo viršininkė, „praradusi politinį budrumą“, išdavė „švarų“ pasą.

Dėl šios skaudžios netekties nuoširdžiai užjaučiame žmoną Romaldą, sūnų – kun. Petrą ir kitus artimuosius. Tegul Jam būna lengva Dzūkijos žemė ir išlakios pušys ošia amžinąjį requiem.

Dėl vieno iš paskutinių kovotojų dėl lietuviškų mišių Seinų bažnyčioje
a. a. Jono Petrono iš Žagarių mirties užjaučiame Jo artimuosius.

**Lenkijos lietuvių draugija ir
Lietuvių šv. Kazimiero draugija**

Skaudžios netekties ir liūdesio valandą dėl tėčio mirties nuoširdžiai užjaučiame medicinos seselę Birutę Radzevičienę.

**Punsko ambulatorijos ir
„Carito“ darbuotojai**

Dėl kun. Petro Gucevičiaus tėvelio mirties nuoširdžius užuojautos žodžius jam skiria

„Žiburio“ mokyklos bendruomenė

Dėl Tėvelio mirties užuojautos žodžius skiriame kunigui Petrui Gucevičiui.

Seinų parapijos chorai ir saviveiklininkai

Dėl **a. a. Onutės Macukonienės** mirties nuoširdžius užuojautos žodžius artimiesiems skiria ir kartu liūdi

**Vysk. Antano Baranausko fondo valdyba ir
„Lietuvių namų“ darbuotojai**

Nuoširdžiai kviečiame visus, kurie mokėsi, dirbo mokykloje, taip pat visus norinčius

š. m. rugsėjo 17 d. (šeštadienį)
į renginį, skirtą

Vidugirių mokyklos 100-mečio jubiliejui paminėti.

10.00 val.

šv. Mišios Vidugirių koplyčioje

11.00 val.

jubiliejinis koncertas mokyklos aikštėje

13.00 val.

skulptūros, skirtos mokyklos šimtmečiui paminėti, atidengimas

13.30 val.

vaišės

Organizatoriai

Vidugirių mokyklos bendruomenė

UAB „SŪSMEDA“

Pjauname statybinę medieną pagal užsakovo pateiktus matmenis.

Pristatome į vietą.

Geros kainos.

Sūsninkų kaimas, Kalvarijos savivaldybė

Tel. +37068261505

IEŠKOME MOTERS

darbui Vokietijoje,
itališkoje picerijoje.

Teirautis tel.:

00491624247871,

00491737044674

IEŠKOME AUKLĖS

(geriausiai vairuojančios
automobilį)

darbui nuo rugsėjo mėn.
Punske.

Reikėtų paimiti iš mokyklos
7 m. berniuką ir iš darželio
3 m. berniuką bei pagloboti
juos iki 17-18 val.
(kartais ilgiau).

Daugiau informacijos
tel. 875161235

IŠNUOMOSIU BUTĄ

Punske.

Teirautis tel. 508 604 779

PARDUODAME AKMENS ANGLI patraukliomis kainomis.

Perkant daugiau kaip 4 tonas
tonos kaina 550 zł.

Juozas Zubavičius, Seinai,
Konarskio g. 4

Tel. 606 459 579, 87 5173 137

*Nuoširdžiai dėkoju visiems, parėmusiems
Punsko Kovo 11-osios licėjaus 60-mečio jubiliejų.*

Suvalkų krašto lietuvių išeivijos sambūris Kanadoje – 9720 zł (skiriame interaktyviai lentai lietuvių kalbos kabinetui nupirkti)

Jolanta ir Petras Vitkauskai – 4800 zł (nauja mokyklos vėliava)

Viktoras Vaina – 1000 zł

Cezaris Čėpla – 600 zł

Danutė Šimilevičiūtė-Kekys – 500 zł

Marytė Misiukonienė – 300 zł

Eugenija Pakutkienė su šeima (ir rinkliava, vykusi teatrų popietėje 2015 m. lapkričio 9 d. Seinuose) – 300 zł

Elėna ir Kazimieras Baranauskai – 200 zł

Romąs Kardauskas – 200 zł

Lilė Šimilevičiūtė-Valinčienė – 200 zł

Onutė Sendienė – 200 zł

Birutė Tumelienė – 200 zł

Marytė Balytaitė – 200 zł

Justinas Valinčius – 200 zł

Nijolė Birgelienė – 130 zł

Jolanta Jonušonytė – 100 zł

Elėna Žukauskienė – 100 zł

Onutė Danutė Bieš – 100 zł

Onutė Šuliauskienė – 100 zł

Jonas Gavienas – 100 zł

Teresė Kuosienė ir Irena Pečiulienė – 100 zł

Dalia Nevulytė-Grigutienė – 100 zł

Natalija Vaznelienė – 100 zł

Onutė Valinčienė – 100 zł

Petras Savickas – 100 zł

Petronelė Birutė Lajienė – 50 zł

Anelė Kliučinskaitė – 20 zł

Leonardas Karalevičius, Elėna Grigutienė, Algis Vaznelis, Darius Baranauskas, Virginija Karčiauskienė, „Aušros“ leidykla, kaimo kapela „Klumpė“ ir kiti

Projektą „Punsko licėjui 60 metų“ rėmė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija.

Projektą „Punsko Kovo 11-osios licėjui 60“ rėmė Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.

Knygos „Punsko Kovo 11-osios licėjui 60“ leidybą rėmė Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administravimo ministerija.

Dėkojame visiems, renginį parėmusiems pinigais, darbais, idėjomis!

*Direktorė
Irena Marcinkevičienė*

*Geras, palaikantis žodis padeda tikėti
svajonėmis, o dosnumas padeda
jas įgyvendinti.*

*Nuoširdžiai dėkojame
Punsko savivaldybei ir viršaičiui
Vytautui Liškauskui už neeilinę dovaną –
stipendijų programą moksleiviams –
suteiktą mūsų mokyklai 60-ojo jubiliejaus proga.*

Džiaugiamės, kad pripažįstate ir vertinate Punsko Kovo 11-osios licėjaus darbą, pasitikite mumis ir mūsų pagrindiniu siekiu – jaunosios kartos ugdymu lietuviška dvasia. Tik vienybė ir tarpusavio parama gali mus sustiprinti, tik visi kartu susitelkę išsaugosime šio krašto jaunimo ateitį ir protėvių išpuoselėtą savo gimtąjį kampelį.

Tad Jūsų indėlis mums labai brangus. Ačiū Jums.

Punsko Kovo 11-osios licėjaus bendruomenė

*Neliūdėkite, kad metai nuplasnojo
Tarytum paukščiai į siltus kraštus.
Jums jubiliejų gražų dovanuoja,
O dienos verčia vėl naujus lapus.
Tegul jos būna saulėtos ir šviesios,
Be debesėlių, be pikty audrų.
Te džiaugsmas nuolat ranką Jums ištiesia
Ir eina su Jumis gyvenimo keliu.*

Liepos 26 d. 60-ąjį gimtadienį šventė
Kastulė Rėkienė iš Šlynakiemio.
Ta proga sveikina

Vyras, vaikai, marti, žentai ir 7 anūkai

*Kur jaunystės pražydytosios lankos,
Dainos tos, kur kadaise skambėjo?
Metai vedasi žmogų už rankos.
Ar toli, ar toli jau nuėjo?
Netoli, kol jėgų nepristinga,
Netoli, kol širdis nepavargo.
Tegul būna kelionė laiminga
Per gyvenimą ilgą ir margą.*

Šių metų rugpjūčio 24 d. 50-ąjį gimtadienį švenčia **Bronius Agurkis**. Šio jubiliejaus proga daug sveikatos, laimės bei džiaugsmo linki

*Mama, uošviai, žmona, dukra bei
sūnus su šeima*

*Viską: meilę, kūdikio juoką,
Pirmą jo žingsnį ir šventinę duoną,
Tiek daug patyrę dienų nuostabių,
Braukiate ašarą laimės kartu.*

*Viską: nerimą, skausmą ir kančią,
Vargą, rūpesčius, bėdą, nelaimę,
Lyg sunkų kalną įveikę abu
Sėdit laimingi ir žvalūs kartu.*

Prieš 20 metų rugpjūčio 31 d.
Irena ir Julius Auruškevičiai
iš Vidugirių Būdos sumainė aukso
žiedus. Porcelianinių vestuvių proga
sveikina ir daug sveikatos linki

Vaikai